

Underlag för Sveriges genomförande av Agenda 2030

Rapport från ett regeringsuppdrag

RAPPORT 10/16

Kemikalieinspektionen är en myndighet under regeringen. Vi arbetar i Sverige, inom EU och internationellt för att utveckla lagstiftning och andra styrmedel som främjar god hälsa och bättre miljö. Vi har tillsyn över reglerna för kemiska produkter, bekämpningsmedel och ämnen i varor och gör inspektioner. Vi granskar och godkänner bekämpningsmedel innan de får användas. Vårt miljökvalitetsmål är Giftfri miljö.

© Kemikalieinspektionen. Tryck: Arkitektkopia, Stockholm 2016.

ISSN 0284-1185. Artikelnummer: 361 209.

Den här trycksaken kan beställas från Arkitektkopia AB, Box 11093, 161 11 Bromma, telefon: 08-505 933 35, fax: 08-505 933 99, e-post: kemi@cm.se.

Förord

Regeringen gav i april 2016 Kemikalieinspektionen och 85 andra myndigheter i uppdrag¹ att bidra med underlag för Sveriges genomförande av FN:s Agenda 2030 för långsiktigt hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling. Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2016. Myndigheterna ska också vid behov bistå den nationella delegationen för Agenda 2030² i dess arbete med Sveriges genomförande av agendan.

Rapporten har tagits fram av en projektgrupp bestående av Karin Abrahamsson, Maria Delvin, Petra Ekblom (projektledare), Stefan Gabring, Jan Hammar, Bengt Melsäter och Gunilla Prideaux.

Ansvarig enhetschef för projektet var Kent Wiberg på enheten Strategier och uppdrag.

¹ Uppdrag till statliga myndigheter att bidra med underlag för Sveriges genomförande av Agenda 2030. Finansdepartementet. Fi2016/01355/SFÖ (delvis).

²Fi 2016:01.

Innehåll

Sammanfattning	5
Summary	8
1 Bakgrund	12
2 Uppdraget.....	12
3 Säker kemikaliehantering är en förutsättning för hållbar utveckling	13
3.1 Produktionen och handeln med kemikalier ökar kraftigt	13
3.2 Kemikaliers påverkan på hälsa och miljö.....	14
3.3 Möjligheter med fungerande kemikaliekontroll.....	17
4 Kartläggning av Agenda 2030 och miljö kvalitetsmålet Giffri miljö 19	
4.1 Innebörden av miljö kvalitetsmålet Giffri miljö, generationsmålet och etappmål för farliga ämnen	19
4.1.1 Giffri miljö är en framgångsfaktor för utveckling av kemikaliekontroll	20
4.2 Förhållandet mellan mål och delmål i Agenda 2030 och Giffri miljö	20
4.2.1 Detaljerad kartläggning av hur mål och delmål i Agenda 2030 förhåller sig till miljö kvalitetsmålet Giffri miljö, generationsmålet och etappmålen för farliga ämnen ..	24
5 Kemikalieinspektionens inverkan på mål och delmål i Agenda 2030.....	31
5.1 Tabell med mål och delmål som Kemikalieinspektionens verksamhet har störst inverkan på.....	33
5.2 Bedömning av om verksamheten är tillräcklig	48
5.2.1 Långsiktig och utökad satsning på Giffri vardag en förutsättning för att verksamheten nationellt och inom EU ska vara tillräcklig.....	48
5.2.2 Förstärkningar behövs för att upprätthålla nivån i EU-arbetet	49
5.2.3 Långsiktig satsning på forskning, utveckling och innovation för Giffri miljö behövs	50
5.2.4 Fortsatt utvecklingssamarbete som bidrar till hållbar utveckling internationellt behövs	50
5.3 Andra viktiga kopplingar till mål i Agenda 2030	51
5.3.1 Klimat, energi och kemikalier	51
5.3.2 Jämställdhetsperspektiv avseende kemikalier.....	52
6 Ytterligare åtgärder för att uppfylla Agenda 2030.....	53
6.1 Fortsatta insatser för Giffri miljö efter 2020 behövs	53
6.2 Åtgärdsförslag av särskild vikt för att bidra till Agenda 2030	54
6.2.1 Nationellt och inom EU.....	55
6.2.2 Internationellt.....	56
Bilaga 1. Etappmål för farliga ämnen	58
Bilaga 2. Beskrivning av Kemikalieinspektionens verksamhet.....	61

Sammanfattning

FN:s generalförsamling antog år 2015 Agenda 2030 med 17 mål och 169 delmål som till år 2030 ska leda till en långsiktigt hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling i världen. Sverige ska uppfylla agendans mål nationellt och bidra till att målen nås globalt. Ett åttiototal myndigheter fick i april 2016 i uppdrag att bidra med underlag för Sveriges genomförande av Agenda 2030. Denna rapport är Kemikalieinspektionens redovisning till regeringen. Rapporten innehåller fyra huvudsakliga delar; Beskrivning av hur säker kemikaliehantering är en förutsättning för hållbar utveckling (kapitel 3), Kartläggning av hur mål och delmål i Agenda 2030 förhåller sig till miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö, etappmål för farliga ämnen och generationsmålet (kapitel 4), Bedömning av hur Kemikalieinspektionens verksamhet inverkar på mål och delmål i Agenda 2030 (kapitel 5) samt Behov och förslag till ytterligare åtgärder (kapitel 6).

Övergripande slutsatser

- Miljömålssystemet med generationsmålet, miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö och etappmål svarar väl upp till genomförande av de mål i Agenda 2030 som handlar om kemikalier, hälsa och miljö. Det är viktigt att behålla, utveckla och förstärka det svenska miljömålssystemet även efter 2020. Miljömålssystemet är en delkomponent och en viktig förutsättning för att Sverige ska kunna uppfylla de globala hållbarhetsmålen nationellt och bidra till att de nås globalt.
- Förebyggande kemikaliekontroll är en förutsättning för en hållbar utveckling och ett medel för att bidra till att uppfylla de flesta mål i Agenda 2030. Användning av kemikalier genomsyrar dagens samhälle. Produktionen av kemikalier ökar kraftigt och är starkt sammanlänkad med den globala konsumtionen, produktionen och handeln med varor. En olämplig hantering och spridning av kemikalier påverkar människors hälsa och miljön negativt på kort och lång sikt, leder till föroreningar av mark, vatten och luft, och kostar samhället och företag stora pengar. Fler aktörer behöver ställa krav på innehållet i varor hela vägen bakåt i produktions- och leverantörskedjan.
- Giftfri miljö är ett av de miljö kvalitetsmål som bedöms vara svårast att uppnå. För att nå målet behövs kraftfulla insatser nationellt, inom EU och internationellt. Arbetet för en giftfri miljö behöver fortgå även efter 2020 och därför behöver ett nytt mål sätts. Miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö är konkretare än de globala hållbarhetsmålen och innehåller de grundkomponenter som behövs för en förebyggande kemikaliekontroll. De globala målen kan inte ersätta Giftfri miljö.
- Kemikaliefrågan är komplex och berör i stort sett alla samhällets aktörer. Företag, myndigheter, kommuner, landsting och andra organisationer behöver genomföra åtgärder. Det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö med sina preciseringar om kunskap, information, utfasning och riskminskning kan tillsammans med generationsmålet och etappmålen vägleda aktörer om vilka insatser som behövs för att nå både de nationella målen och Agenda 2030, såväl i Sverige, inom EU som internationellt. Utvecklingen av regler för kemikalier sker i huvudsak inom EU som därför är en särskilt viktig arena för möjligheterna att uppfylla de globala hållbarhetsmålen nationellt och bidra till att de nås globalt. Sverige har en viktig roll att spela för att driva på arbetet inom EU.

- Vi ser möjligheten att Agenda 2030 kan tydliggöra och stärka kopplingarna mellan de nationella miljömålen och behovet av innovation i form av utveckling av nya miljövänligare lösningar. Miljömålen kan på så sätt bli en tydligare drivkraft som främjar företagets konkurrenskraft, tillväxt och jobb.

Kartläggning av Agenda 2030 och miljökvalitetsmålet Giftfri miljö

En god kemikaliekontroll bidrar direkt och indirekt till att uppfylla de globala hållbarhetsmålen. Kartläggningen omfattar endast förhållanden där det finns en tydlig koppling mellan agendamålets syfte och miljökvalitetsmålet, en direkt koppling i lydelsen i agendans mål eller delmål och miljökvalitetsmålet, och/eller en tydlig koppling genom att åtgärder och styrmedel för att uppfylla miljökvalitetsmålet också bidrar till att uppfylla agendans mål och delmål.

Med dessa kriterier är det åtta huvudmål och sexton delmål i Agenda 2030 som har tydliga kopplingar till Giftfri miljö; säkra livsmedel och hållbart jordbruk (mål 2), god hälsa (mål 3), rent vatten (mål 6), säker arbetsmiljö (mål 8), hållbara städer (mål 11), hållbara konsumtions- och produktionsmönster (mål 12), skydda ekosystem och biologisk mångfald (mål 14 och 15).

I tre delmål nämns kemikalier specifikt. Det är delmål 12.4 om säker kemikalie- och avfallshantering (innehåller det globala kemikaliemålet till år 2020), delmål 3.9 om att väsentligt minska döds- och sjukdomsfall till följd av skadliga kemikalier samt delmål 6.3 om att förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier.

Mål som har andra primära syften omfattas inte i kartläggningen. Det gäller målen om fattigdom, utbildning, jämställdhet, ojämlikhet mellan länder, inkluderande samhällen och mål om att stärka genomförandet av agendan (mål 1, 4, 5, 10, 16, 17) samt mål 9 om hållbar industrialisering och delmål 12.6 - 12.7 om hållbara metoder och offentlig upphandling. Dessa mål utgör i flera fall förutsättningar för en miljömässigt hållbar utveckling, eller är verktyg för att åstadkomma önskvärd förändring. Flera av dessa mål finns med i vår tabell över hur myndighetens verksamhet bidrar till Agenda 2030, nationellt och internationellt.

När det gäller mål om jämställdhet (mål 5), hållbar energi (mål 7) och om omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser (mål 13) ger vi exempel på viktiga kopplingar till kemikalier i kapitel 5.

Bedömning av Kemikalieinspektionens verksamhet

Hela Kemikalieinspektionens verksamhet är inriktad på att verka för en god och förebyggande kemikaliekontroll så att miljökvalitetsmålet Giftfri miljö och de andra miljömålen ska nås. Kemikalieinspektionens verksamhet ligger på så vis väl i linje även med de globala hållbarhetsmålen.

Kemikalieinspektionen har en viktig roll dels i utvecklingen och tillämpningen av regler för kemiska produkter och varor och dels att med andra styrmedel få aktörer i samhället att prioritera och vidta ytterligare nödvändiga åtgärder. Inom ramen för våra befintliga resurser genomför vi betydelsefulla insatser i Sverige, inom EU och internationellt. För att uppnå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö och Agenda 2030, bedömer vi att det framförallt är tre områden som behöver stärkas långsiktigt:

- Regeringens särskilda satsning på handlingsplanen för en giftfri vardag behöver permanentas, och på sikt utökas
- För att Sverige fortsatt ska kunna ha en hög ambition i utvecklingen av regler inom EU behövs förstärkningar för Kemikalieinspektionens grundläggande arbete som expert i EU:s lagstiftningsprocesser
- Möjligheterna för myndigheten att främja forskning, utveckling och innovation behöver stärkas genom ett särskilt undersökningsanslag och bemyndigande

När det gäller Kemikalieinspektionens internationella utvecklingssamarbete så är det en verksamhet som stegvis skulle kunna utökas, förutsatt att det prioriteras i de strategier som styr utvecklingssamarbetet. Det finns idag stora skillnader mellan länders kontroll och hantering av kemikalier. Då en växande andel av användningen och produktionen av farliga kemikalier sker i länder med bristfällig kemikaliekontroll ökar riskerna för allvarliga hälso- och miljöproblem både globalt och i Sverige. Bedömningen av om Kemikalieinspektionens verksamhet är tillräcklig internationellt är en avvägning av hur stort ansvar för att stödja andra länder som Sverige och Kemikalieinspektionen ska axla. Kemikalieinspektionens pågående arbete med att bidra till stärkt kemikaliekontroll internationellt genom utvecklingen av lagar och institutioner är en verksamhet där få andra biståndsgivande länder är aktiva. Kemikalieinspektionens insatser blir därför särskilt viktiga.

Ytterligare åtgärder

Genom att vidta åtgärder för att nå generationsmålet, miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö och etappmålen för farliga ämnen uppnås även relevanta mål och delmål i Agenda 2030 avseende kemikalier. Kemikalieinspektionen ser ett stort behov av fortsatt utveckling av regler och andra styrmedel inom kemikalieområdet för att skydda människors hälsa och miljön. I rapporten refererar vi till ett antal underlag och rapporter som tagits fram under senare år för att nå Giftfri miljö. Vi lyfter också särskilt fram några åtgärdsförslag som är av strategisk vikt för att Sverige ska kunna uppfylla Agenda 2030 och bidra till att agendan genomförs globalt:

- Fortsatt verka för en ambitiös EU-strategi för giftfri miljö till år 2018
- Stärka kunskapen inom högre utbildning om hälso- och miljöaspekter av samhällets kemikalieanvändning
- Fortsatt verka för ett förnyat globalt kemikaliemål om säker kemikaliehantering efter år 2020
- Verka för en global ramkonvention för att hantera kemiska ämnen som är av "global concern".

Summary

In 2015 the UN General Assembly adopted Agenda 2030 with 17 goals and 169 targets which by the year 2030 will bring about sustainable economic, social and environmental development. Sweden is to achieve the agenda's objectives at the national level and to contribute to the achievement of the objectives at the global level. In April 2016 more than eighty government agencies were given the commission of providing the basis for Sweden's implementation of Agenda 2030. This is the Swedish Chemicals Agency's report to the government. The report contains four main parts: a Description of how the safe management of chemicals is a prerequisite for sustainable development (Chapter 3); a Review of how the goals and targets in Agenda 2030 relate to the Swedish environmental quality objective of a Non-Toxic Environment, the milestone targets for hazardous substances and the generational goal (Chapter 4); an Assessment of how the Swedish Chemicals Agency's activities are affecting the implementation of Agenda 2030 (Chapter 5); and the Need for further measures (Chapter 6).

Overall conclusions

- The Swedish environmental objectives system with its generational goal, the environmental quality objective of a Non-Toxic Environment and milestone targets is well suited for the implementation of those goals and targets in Agenda 2030 that deal with chemicals, health and the environment. It is important that the Swedish environmental objectives system continues to be maintained, developed and strengthened after 2020. The environmental objectives system is part of the resources that will enable Sweden to achieve the sustainable development goals at a national level and to contribute to their achievement globally, as well as an important prerequisite for these achievements.
- Preventive chemical management is a prerequisite for sustainable development and a means for contributing to the achievement of most of the objectives in Agenda 2030. The use of chemicals permeates today's society. The production of chemicals is increasing substantially and this is strongly linked to the global consumption, production and sale of articles. The lack of sound chemicals management and releases of chemicals have a negative effect on human health and the environment in both the short and long term, and result in the contamination of soil, water and air, and in a financial burden for society and for businesses. Many actors need to impose requirements for the contents of articles throughout the entire production and supply chain.
- A Non-Toxic Environment is one of the environmental quality objectives that are considered to be the most difficult to achieve. Strong action is needed nationally, within the EU as well as internationally to achieve this objective. We need to continue working for a Non-Toxic Environment after 2020 and therefore a new target year should be set nationally. The environmental quality objective of a Non-Toxic Environment is more tangible than the sustainable development goals and includes the fundamental components required for preventive chemical management. The global goals cannot replace the objective of a Non-Toxic Environment.

- The chemicals issue is complex and to a large extent involves actors throughout society. Businesses, government agencies, municipalities, county councils and other organisations, all need to implement measures. In tandem with the Swedish generational goal and the milestone targets, the national environmental quality objective of a Non-Toxic Environment, with its specifications regarding knowledge, information, phasing out and risk reduction, can provide guidance on what actions are required to achieve both the national objectives and the Agenda 2030 goals, in Sweden, in the EU as well as internationally. The development of chemical legislation mainly takes place within the EU, which is therefore a particularly important arena in which to create the possibilities for achieving the sustainable development goals on a national level and for contributing to the achievement of these goals on a global level. Sweden has an important role to play in carrying through this work within the EU.
- We see the possibility that Agenda 2030 can clarify and strengthen the links between the national environmental objectives and the need for innovation in the form of the development of new, more environmentally friendly solutions. The environmental objectives can thereby become a more obvious driving force for promoting competitiveness, growth and jobs amongst companies.

Reviewing Agenda 2030 and the environmental quality objective of a Non-Toxic Environment

Sound chemicals management contributes directly and indirectly to achieving the sustainable development goals. The review only includes those circumstances where: there is a clear association between the purpose of the agenda's goals and targets and that of the Swedish environmental quality objective a Non-Toxic Environment; a direct association between the substance of the agenda's goals and targets and the Swedish environmental quality objective; and/or a clear association whereby the measures and the instruments for achieving the environmental quality objective also contribute to achieving the agenda's goals and targets.

Using these criteria there are eight goals and sixteen targets in Agenda 2030 that have clear associations with a Non-Toxic Environment: safe food and sustainable agriculture (goal 2), good health (goal 3), clean water (goal 6), safe working environments (goal 8), sustainable cities (goal 11), sustainable consumption and production patterns (goal 12), protection of ecosystems and biodiversity (goals 14 and 15).

Chemicals are mentioned specifically in three targets. These are: targets 12.4 for safe chemical- and waste-management (contains the international goal on sound chemicals management, which is to be attained by 2020); target 3.9 for substantially reducing the numbers of deaths and illnesses resulting from hazardous chemicals; and target 6.3 for improving water quality by reducing pollution, eliminating dumping and minimising the release of hazardous chemicals.

Goals and targets which have other primary purposes are not included in this review. These concern: poverty, education, gender equality, inequality among countries, inclusive societies for sustainable development and strengthen the means of implementation of the agenda (goals 1, 4, 5, 10, 16, 17); sustainable industrialisation (goal 9); and sustainable practices and public procurement (targets 12.6 - 12.7). In many cases these goals and targets constitute prerequisites for environmentally sustainable development or are tools for effecting desirable change. Many of these objectives appear in our table of the ways in which the agency's activities contributes to Agenda 2030, nationally and internationally.

In Chapter 5 we present important associations of chemicals with the goals pertaining to gender equality (goal 5), sustainable energy (goal 7) and urgent action to combat climate change and its consequences (goal 13).

Assessment of the Swedish Chemicals Agency's activities

All of the Swedish Chemicals Agency's activities are directed at working towards good, preventive chemical management in order to achieve the environmental quality objective of a Non-Toxic Environment as well as the other environmental objectives. The Swedish Chemicals Agency's activities are therefore also well in line with the sustainable development goals.

The Swedish Chemicals Agency has an important role to play in the development and enforcement of rules for chemical products and articles and to promote actors in society to prioritize and take further necessary action. Within the framework of our existing resources, we conduct significant actions in Sweden, within the EU as well as internationally. In order to achieve the environmental quality objective a Non-Toxic Environment and Agenda 2030, we believe that there are primarily three areas that need to be strengthened in the long term:

- The government's special investment in the action plan for a Non-Toxic Everyday Environment needs to be made permanent and, in the long run, to be expanded.
- The Swedish Chemicals Agency's groundwork as an expert in the area of EU legislative processes needs to be strengthened if Sweden is to maintain its highly ambitious approach in the development of regulations within the EU.
- The agency's possibility for promoting research, development and innovation needs to be strengthened through special research funding and a mandate.

It should be possible to gradually expand the Swedish Chemicals Agency's international development cooperation, provided that it is prioritised in those strategies which direct this cooperation. There are currently major differences between countries with regard to the control and management of chemicals. As more and more of the production and use of hazardous chemicals is taking place in countries with inadequate chemical control, there is a growing risk of serious health- and environmental problems, both globally and in Sweden. In assessing whether the Swedish Chemicals Agency's international activities are sufficient, one needs to consider how much responsibility for supporting other countries should be assumed by Sweden and the Swedish Chemicals Agency. The Swedish Chemicals Agency's ongoing work in contributing to stronger chemicals management on an international level by supporting the development of laws and institutions is an activity in which few other donor countries are involved. The Swedish Chemicals Agency's involvement is therefore particularly important.

Further measures

By taking measures to achieve the Swedish generational goal, the environmental quality objective of a Non-Toxic Environment and the milestone targets for hazardous substances, will also enable the achievement of relevant goals and targets in Agenda 2030 with respect to chemicals. The Swedish Chemicals Agency sees a substantial need for the continuing development of regulations and other instruments in the area of chemicals in order to protect human health and the environment. In the report, we refer to a number of documents and reports produced in recent years to help achieve a Non-Toxic Environment. We also highlight

some proposed measures that are of strategic importance in enabling Sweden to fulfil Agenda 2030 and to contribute to the implementation of the agenda globally:

- To continue to work for an ambitious EU strategy for a Non-Toxic Environment by 2018.
- To strengthen the levels of knowledge within higher education concerning the health and environmental aspects of the use of chemicals in society.
- To continue to work for a new global goal concerning sound management of chemicals after 2020.
- To work for a global framework convention for the management of chemical substances that are of global concern.

1 Bakgrund

FN:s generalförsamling antog i september 2015 resolutionen Agenda 2030 som bland annat innehåller 17 mål med 169 delmål som till år 2030 ska leda till en långsiktigt hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling i världen. Agenda 2030 gäller alla länder. Sverige ska således både uppfylla agendans mål nationellt, och bidra till att målen nås globalt.

Regeringen har tillsatt en nationell delegation³ som har i uppdrag att ta fram ett förslag till handlingsplan för Sveriges genomförande senast den 1 mars 2017 och genomföra en bred dialog om hållbar utveckling med samhällets aktörer. Delegationen ska lämna en delredovisning den 1 november 2016. Arbetet ska i möjligaste mån utgå ifrån nationellt etablerade mål, strategier, styrnings- och uppföljningsprocesser, samt Sveriges åtaganden i enlighet med internationella konventioner. Sveriges politik för global utveckling (PGU) är ett centralt verktyg för genomförandet av Agenda 2030.

2 Uppdraget

Kemikalieinspektionen fick i april 2016 tillsammans med ett åttiotal andra statliga myndigheter i uppdrag av regeringen att bidra med underlag för Sveriges genomförande av Agenda 2030⁴. Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti till Finansdepartementet och Miljö- och energidepartementet. Huvudsyftet med uppdraget är att förse regeringskansliet med underlag som kommer att ligga till grund för den nationella Agenda 2030-delegationens arbete. Vid behov ska myndigheterna även bistå delegationen i dess arbete med Sveriges genomförande av agendan.

Myndigheterna ska

- bedöma på vilka mål och delmål i Agenda 2030 som dess verksamhet har störst inverkan, på nationell och internationell nivå.
- bedöma om myndighetens verksamhet på området är tillräcklig. En särskild tabell ska fyllas i. Om verksamheten inte är tillräcklig och det finns behov av ytterligare åtgärder ska dessa beskrivas översiktligt.
- i redovisningen beakta att ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i genomförandet av agendan.

Kemikalieinspektionen är ansvarig myndighet för det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. De åtta målansvariga myndigheterna inom det svenska miljömålssystemet⁵ ska också, inom ramen för sitt ansvarsområde, göra en kartläggning av hur mål och delmål i Agenda 2030 förhåller sig till miljö kvalitetsmålen och generationsmålet. Naturvårdsverket ska vägleda de målansvariga myndigheterna i det arbetet.

³ Kommittédirektiv Genomförande av Agenda 2030 för hållbar utveckling. Dir 2016:18.

⁴ Uppdrag till statliga myndigheter att bidra med underlag för Sveriges genomförande av Agenda 2030. 2016-04-07. Fi2016/01355/SFÖ /delvis).

⁵ Naturvårdsverket, Boverket, Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen, Skogsstyrelsen, Strålsäkerhetsmyndigheten och Sveriges geologiska undersökning.

3 Säker kemikaliehantering är en förutsättning för hållbar utveckling

Hållbar utveckling kan inte nås utan säker kemikaliehantering. För det behövs grundläggande och fungerande system för kemikaliekontroll. Användning av kemikalier genomsyrar dagens samhälle, och är starkt sammanlänkad med den globala konsumtionen, produktionen och handeln med varor. En olämplig hantering och spridning av kemikalier påverkar människors hälsa och miljön negativt på kort och lång sikt, leder till föroreningar av mark, vatten och luft, och kostar samhället och företag stora pengar. En god kemikaliekontroll bidrar direkt och indirekt till att uppfylla de globala hållbarhetsmålen.

Nationellt och inom EU finns fortfarande mycket kvar att göra för företag och andra verksamhetsutövare, organisationer och myndigheter för att få grepp om användningen och spridningen av farliga kemiska ämnen. Det handlar om så grundläggande frågor som kunskap om kemiska ämnens hälso- och miljöegenskaper, information om innehållet i varor, och att sluta använda sådana kemiska ämnen som innebär störst risker för människors hälsa och miljön.

Internationellt finns därutöver behov av att utvecklingsländerna bygger upp sin kapacitet att hantera kemikalier, i form av lagar och institutioner för kemikaliekontroll. Globala överenskommelser behöver fortsätta att utvecklas och genomföras. Kemikalieinspektionen redovisade i juni 2013 till regeringen hur förebyggande kemikaliekontroll är en förutsättning för hållbar utveckling globalt⁶.

I följande avsnitt ger vi en kort beskrivning av kemikaliesamhället, dess påverkan på hälsa och miljö och möjligheterna med en god kemikaliekontroll.

3.1 Produktionen och handeln med kemikalier ökar kraftigt

Kemikalier finns i alla produkter och varor, och används i de flesta industrier och branscher. Kemikalier spelar en viktig roll i de flesta sektorer i dagens samhälle. Från 1950-talet till år 2000 ökade den årliga världsproduktionen av kemikalier från omkring 7 miljoner ton per år till cirka 400 miljoner ton per år⁷. Det motsvarar en ökning med 57 gånger. På grund av den ökande konsumtionen av varor fortsätter volymerna som omsätts att öka, liksom antalet kemiska ämnen i kommersiellt bruk. Trenden med en kraftig och fortsatt uppgång av världsproduktionen av kemikalier (figur 1) är en konsekvens av en allt mer kemikalieintensiv global handel och ekonomi. Produktionen och användningen av kemikalier är kopplad till ekonomisk tillväxt och ökad produktion av varor. Den ökar mest i tillväxtekonomierna och utvecklingsländerna.⁸ I exempelvis Kina trefaldigades kemikalieproduktionen mellan år 2000 och 2010.

Det finns ingen exakt siffra på det mycket stora antalet kemiska ämnen som finns på marknaden. Fler än 143 000 kemiska ämnen förhandsregistrerades 2008 i samband med att EU:s kemikalieförordning Reach⁹ skulle börja tillämpas. Antalet ämnen som säljs på EU-

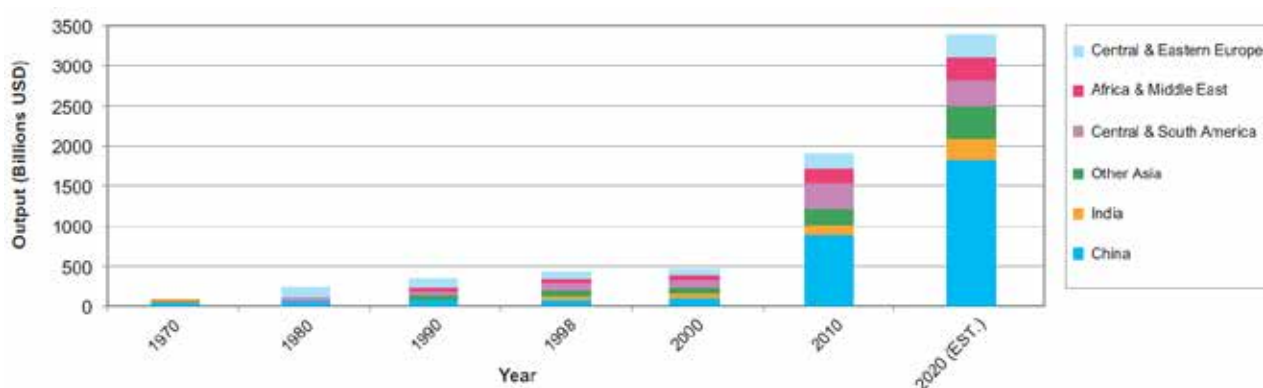
⁶ Förebyggande kemikaliekontroll – en förutsättning för hållbar utveckling globalt. Rapport från ett regeringsuppdrag. Kemikalieinspektionen 2013-06-14.
http://www3.kemi.se/Documents/Om_Kemi/Docs/Regeringsuppdrag/F%c3%b6rebyggande_kemikaliekontroll_20130614.pdf

⁷ Kemikalieinspektionen (2010). Kemisk industri ur ett ekonomiskt perspektiv. Utvecklingstendenser i världen, EU och Sverige 2010. Rapport Nr. 2/10.

⁸ UNEP (2013). Global Chemicals Outlook - Towards Sound Management of Chemicals.

⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach)

marknaden i över ett ton per år och tillverkare, och som därmed faktiskt kommer att registreras till den europeiska kemikaliemyndigheten enligt kraven i Reach, uppskattas till mellan 30 000 och 40 000. Hittills har cirka 9 500 ämnen registrerats¹⁰. Registreringen innebär att kunskapen om kemiska ämnens miljö- och hälsoegenskaper och användningsområden ökar successivt. Ungefär 4 550 kemiska ämnen har idag klassificerats av myndigheterna inom EU utifrån sina farliga egenskaper (harmoniserad klassificering)¹¹ och 169 ämnen har hittills identifierats inom EU som "substances of very high concern"¹². Det är ämnen som är cancerframkallande, skadar arvsmassan, stör fortplantningsförmågan, är svårnedbrytbara och ansamlas i miljön eller har andra skadliga egenskaper som till exempel hormonstörande. Ämnen med sådana egenskaper innebär risker för människors hälsa och miljön som oftast är mycket svåra att kontrollera och de bör därför så långt som möjligt sluta användas.

Figur 1. Värdet av kemikalier som producerades i olika regioner med utvecklingsländer och länder med ekonomier i omvandling, fram till 2010 och ett uppskattat värde för år 2020. I de utvecklade regionerna (Nordamerika, Västeuropa samt Japan, Korea och Australien) var värdet av kemikalieproduktionen år 2010 i samma storleksordning, medan ökningstakten därefter bedöms vara mindre för de utvecklade regionerna. Globalt har värdet av den totala kemikalieproduktionen ökat från 171 miljarder US dollar 1970 till 4120 miljarder US dollar 2010.

Källa: Global Chemicals Outlook, UNEP 2012

3.2 Kemikaliers påverkan på hälsa och miljö

Kemikalier bidrar på många sätt till en förbättrad levnadsstandard. Men när kemikalier används felaktigt eller sprids så att människor och miljö exponeras kan det leda till allvarliga skador. Den globala handeln med kemikalier och varor som innehåller kemikalier medför en betydande spridning av farliga kemiska ämnen vid tillverkning, under användning och i avfallsledet. De internationella produktions- och handelskedjorna är ofta långa och komplexa och kunskapen om vilka farliga ämnen som finns i textilier, elektronik och andra varor är ofta mycket bristfällig. Kemiska ämnen kan också spridas över nationsgränser via luft och vatten.

Energiproduktion och förbränning av fossila bränslen ger utsläpp av stora mängder föroreningar. Kolförbränning är exempelvis den största globala utsläppskällan av kvicksilver och

¹⁰ Echas registreringsstatistik: <http://echa.europa.eu/sv/regulations/reach/registration/registration-statistics>

¹¹ Echas klassificerings- och märkningsregister: <http://echa.europa.eu/web/guest/regulations/clp/cl-inventory>

¹² Echas kandidatförteckning: <https://echa.europa.eu/web/guest/candidate-list-table>

har lett till att fisk i stora delar av världshaven innehåller så höga kvicksilverhalter att den inte kan konsumeras utan risk för negativ påverkan på hälsan.

Det finns idag stora skillnader mellan olika länders kontroll av kemikalier och kemikalier i varor. Då en växande andel av användningen och produktionen av farliga kemiska ämnen sker i länder som saknar, eller har mycket svag lagstiftning och bristande kapacitet att hantera kemikalier, ökar riskerna för allvarliga hälso- och miljöproblem. Fattiga människor i dessa länder är mest utsatta av flera skäl. Detta riskerar att skapa betydande bakslag eller hinder för hållbar utveckling. I förgiftade ohälsosamma miljöer försvåras social och ekonomisk utveckling. Samtidigt importerar vi i den mer utvecklade världen de varor som har tillverkats i dessa länder vilket medför att även vår hälsa och miljö utsätts för risker från farliga ämnen som sprids vid användning, återvinning och avfallshantering.

FN:s globala kemikaliestrategi, SAICM* (2006)

Högnivådeklarationen

”§1. The sound management of chemicals is essential if we are to achieve sustainable development, including the eradication of poverty and disease, the improvement of human health and the environment and the elevation and maintenance of the standard of living in countries at all levels of development”

*Strategic Approach to International Chemicals Management

Världshälsoorganisationen, WHO, har i en rapport från 2016 beräknat att 1,3 miljoner människor dör årligen till följd av skador orsakade av industrikemikalier, bekämpningsmedel och förgiftning på arbetsplatser¹³. Det är i samma storleksordning som antalet årliga dödsfall relaterade till HIV/AIDS, 1,5 miljoner (2012) och trafikoffer, 1,3 miljoner (2012)¹⁴. Om luftföroreningar inkluderas blir siffran hela 7,4 miljoner som dör per år. 43 miljoner så kallade funktionsjusterade levnadsår (Disability Adjusted Life Years, DALY)¹⁵ förloras enligt WHO:s rapport årligen på grund av skador orsakade av kemikalier (exklusive luftföroreningar). Uppskattningen grundar sig på uppgifter om exponering endast för ett litet antal kemiska ämnen och mörkertalet är sannolikt stort.

Allt fler indicier tyder på att vissa kemikalier, så kallade hormonstörande ämnen, kan skada människans fortplantning, påverka människors förmåga att få barn, påverka det ofödda barnet och även påverka barnets senare utveckling. Känsligheten för påverkan av kemikalier kan se olika ut för män, kvinnor och barn. Foster och små barn är särskilt känsliga och utsatta. Om ett foster utsätts för ett hormonstörande ämne kan det innebära effekter på hjärnans utveckling eller ökad risk för att drabbas av sjukdomar i vuxen ålder. Vissa ämnen ansamlas i kroppen och kan överföras mellan moder och barn under graviditet och amning. Beroende på vid vilken tidpunkt barnet eller fostret utsätts så kan det få bestående negativa effekter på utvecklingen av exempelvis hjärnan, nervsystemet eller immunförsvaret. Undersökningar från USA och Danmark rapporterar att barn kommer betydligt tidigare in i puberteten än tidigare. I Danmark har man i undersökningar även sett att yngre mäns spermiekvalitet är försämrad,

¹³ WHO (2016). Public Health Impacts of Chemicals: Knowns and Unknowns.

<http://www.who.int/ipcs/publications/chemicals-public-health-impact/en/>

¹⁴ <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs310/en/>

¹⁵ DALY är summan av de år som förloras på grund av för tidig död (Years of Life Lost, YLL) och de år som förloras på grund av funktionshinder (Years Lost to Disability, YLD). En DALY motsvarar total förlust av ett år av full hälsa. https://www.folkhalsomyndigheten.se/pagefiles/12245/A20064_dalys0606.pdf

vilket kan påverka fortplantningsförmågan. I en gemensam rapport från FN:s miljöprogram, UNEP, och WHO 2012 beskrivs hormonstörande ämnen och misstänkta samband till folksjukdomar som hjärt-kärlsjukdomar, fetma och diabetes¹⁶. Hormonstörande ämnen kan orsaka cancer. Människor kommer i kontakt med hormonstörande ämnen i vardagen via exempelvis matförpackningar, kosmetiska produkter och kläder. Vi får också i oss hormonstörande ämnen genom rester från bekämpningsmedel i mat och dricksvatten.

Kemiska föroreningar påverkar jordens mark-, vatten- och livsmedelsresurser, exempelvis tillgången till rent vatten och fisk. Områden som har förorenats med hälso- och miljöfarliga ämnen från industri, gruvor eller soptippar är ett stort problem i hela världen och förknippat med mycket stora kostnader att åtgärda i efterhand. Det blir ett hot för miljön men också ett hinder för till exempel bostadsbyggande. Miljökostnaderna av användningen av PCB i EU har uppskattats till minst 15 miljarder Euro under perioden 1971- 2018¹⁷.

I främst utvecklingsländer finns problem med stora mängder gamla bekämpningsmedel som lagras på ett riskabelt sätt och som bidrar till att förgifta mark, vatten och människor. FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation, FAO, har uppskattat att det finns 250 000 ton gamla bekämpningsmedel globalt, och att det skulle kosta ca 1,25 miljarder USD att omhänderta och destruera dem på ett säkert sätt¹⁸.

I Sverige har de senaste åren upptäckts högfluorerade ämnen (PFAS) i grundvatten och råvattentäkter på flera håll i landet som till största del sannolikt härrör från användning av brandsläckningsskum på flygplatser. Flera vattentäkter har fått stängas och miljöövervakningen har nu skärpts. Det visar att vi inte heller i Sverige har en tillräcklig förebyggande kemikaliekontroll och fortfarande uppvisar brister avseende kunskap och förståelse hos verksamhetsutövare och andra aktörer i samhället när det gäller risker med kemikalieanvändning. PFAS är exempel på extremt svårnedbrytbara ämnen som används i en mängd olika användningsområden och konsumentvaror. Kunskap om giftighet finns endast för ett fåtal av ämnena. Många av ämnena är vattenlösliga och därför rörliga i mark vilket på sikt utgör risk för förorening av dricksvattentäkter för lång tid framöver¹⁹.

Forskare från Stockholms universitet och Stockholm Environment Institute har visat att fem av nio planetära gränser²⁰ som behöver upprätthållas för att bevara jordklotets grundläggande biofysiska system, har koppling till kemiska ämnen. Nu undersöks om tillverkade kemiska ämnen som är extremt svårnedbrytbara i naturen, exempelvis högfluorerade ämnen, skulle kunna ansamlas i miljön och slutligen orsaka effekter både på lokal nivå och på en planetär skala²¹. En exponering för sådana föroreningar skulle kunna leda till oöverskådliga miljöeffekter på grund av tröskeleffekter och vara mycket svårt att åtgärda.

¹⁶ UNEP/WHO (2012). State of Science of Endocrine Disrupting Chemicals.

¹⁷ Nordiska Ministerrådet (2004). Cost of Late Action - the Case of PCB, TemaNord, Nordic Council of Ministers, Copenhagen K.

¹⁸ <http://www.fao.org>

¹⁹ Kemikalieinspektionen (2015). Förekomst och användning av högfluorerade ämnen och alternativ. Rapport 6/15.

²⁰ Konceptet "Planetens hållbara gränser" publicerades första gången 2009, och identifierar nio prioriterade miljöförändringar som orsakas av människan och som hotar planetens stabilitet. En av dessa är enligt forskarna "Nya kemiska substanser". Rockström *et al.* (2009). A safe operating space for humanity. Nature 461.

²¹ Ian Cousins, ACES - Department of Environmental Science and Analytical Chemistry, Stockholms universitet: "The problem of persistent chemicals in the environment", presentation på EU-kommissionens workshop "Strategy for a Non-toxic Environment of the 7th Environmental Action Programme (EAP)", Bryssel, Belgien, 9 juni 2016.

Exempel på hur kemikalier påverkar hälsa och miljö negativt

- Fisk är så förorenad med kvicksilver att den inte kan konsumeras utan särskilda kostråd för att undvika skador på nervsystemet och hjärnans utveckling hos foster. För många fattiga människor i utvecklingsländer är fisk den enda fullvärdiga proteinkällan. Fisk i Östersjön innehåller så mycket organiska miljögifter (dioxin och PCB) att den inte får exporteras till andra länder.
- Enligt WHO dör 1,3 miljoner människor årligen i världen till följd av skador orsakade av industrikemikalier, bekämpningsmedel och förgiftning på arbetsplatser.
- Vissa hormonstörande ämnen orsakar effekter på fortplantningen och misstänks ha samband med vanliga folksjukdomar som hjärt-kärlsjukdomar, fetma och diabetes.
- Många markområden är så förgiftade att människor inte kan vistas där, leka eller bo, utan att den först måste saneras. I Sverige har 23 000 områden hittills riskklassats.
- Vår konsumtion sätter sådana spår i slammet från reningsverken att användning av slammet på åkermark, för att tillvarata och återföra näringen, även medför att farliga ämnen sprids på åkern.

3.3 Möjligheter med fungerande kemikaliekontroll

Vinsterna för samhällen och individer av förbättrad och förebyggande kemikaliekontroll är betydande. UNEP:s rapport *Costs of Inaction* från 2013²² visar att minskade kostnader för vård eller effekter på grund av miljöförstöring (förstörd mark och vattenkvalitet osv.) kan vara mycket stora.

Ekonomisk och social utveckling innebär ofta en ökad kemikalieanvändning inom jordbruk, industrin och hos hushållen. Om denna ökning kan ske i utvecklingsländer samtidigt som regelverk och institutionell kapacitet för förebyggande kemikaliekontroll tas fram kan ekonomiskt och socialt kostsamma hälso- och miljöproblem motverkas.

En stark och förebyggande kemikaliekontroll bidrar till att uppnå mål inom andra miljö- och hållbarhetsområden så som resurseffektivitet och återvinning, klimat (avsnitt 5.3.1) och hållbar konsumtion:

Om särskilt farliga ämnen så långt som möjligt fasas ut ur kretsloppen ökar möjligheterna till materialåtervinning. En god kemikaliekontroll som inbegriper en stark kemikalielagstiftning med förebyggande krav och information om material och varors innehåll av farliga ämnen ger förutsättningar för att uppnå giftfria och resurseffektiva kretslopp. Kemikaliekrav ger ökade förutsättningar för att återvinningen ska kunna ske på ett säkert sätt liksom att det återvunna materialet ska vara konkurrenskraftigt på marknaden, vilket är en förutsättning för en fungerande cirkulär ekonomi som samhället strävar efter.

Innovation och forskning för hållbarhet måste omfatta kemikaliers hälso- och miljöegenskaper för att undvika kostsamma misstag då nya lösningar tas fram. Ett exempel är kvicksilver i lågenergilampor som nu ersätts med än mer energieffektiva och kvicksilverfria LED-lampor. När nya kemikalier och material utvecklas från fossilfri råvara behöver också de toxikologiska aspekterna beaktas. Ett förändrat klimat kan leda till att användningen av

²² UNEP (2013). *Costs of Inaction on the Sound Management of Chemicals*.
http://www.unep.org/chemicalsandwaste/Portals/9/Mainstreaming/CostOfInaction/Report_Cost_of_Inaction_Feb2013.pdf

kemiska bekämpningsmedel i jordbruket blir mer intensivt. För att motverka en sådan utveckling behövs nya förebyggande odlingstekniska metoder. Mer hållbara konsumtionsmönster kan gynna både kemikaliefrågan, klimatfrågan och leda till en minskad resursförbrukning.

4 Kartläggning av Agenda 2030 och miljö kvalitetsmålet Giffri miljö

4.1 Innebörden av miljö kvalitetsmålet Giffri miljö, generationsmålet och etappmål för farliga ämnen

Bild: Tobias Flygar

Miljö kvalitetsmålet Giffri miljö (Sveriges riksdags definition²³):

"Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna."

Miljö kvalitetsmålet Giffri miljö har sex preciseringar²⁴ som förtydligar innebörden av målet och tydliggör de politiska prioriteringarna inom vilka områden som åtgärder behöver genomföras för att nå målet. Fyra av preciseringarna gäller förebyggande kemikaliekontroll som ska förhindra att skador uppstår:

- Den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen via alla exponeringsvägar är inte skadlig för människor eller den biologiska mångfalden.
- Användningen av särskilt farliga ämnen har så långt som möjligt upphört.
- Kunskap om kemiska ämnens miljö- och hälsoegenskaper är tillgänglig och tillräcklig för riskbedömning.
- Information om miljö- och hälsofarliga ämnen i material, kemiska produkter och varor är tillgänglig.

Giffri miljö innebär också att

- Spridningen av oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper är mycket liten och uppgifter om bildning, källor, utsläpp samt spridning av de mest betydande av dessa ämnen och deras nedbrytningsprodukter är tillgängliga.
- Förorenade områden är åtgärdade i så stor utsträckning att de inte utgör något hot mot människors hälsa eller miljön.

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation (år 2020) lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser (generationsmålet). Generationsmålet är bland annat relevant vid prioritering av åtgärdsområden för Giffri miljö. Generationsmålet innebär exempelvis att

- människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan,
- kretsloppen är resurseffektiva och så långt som möjligt fria från farliga ämnen och
- konsumtionsmönstren av varor och tjänster orsakar så små miljö- och hälsoproblem som möjligt.

²³ Prop. 2009/10:155, bet. 2009/10: MJU25, rskr. 2009/10:377.

²⁴ Ds 2012:23 Svenska miljömål – preciseringar av miljö kvalitetsmålen och en första uppsättning etappmål.

Regeringen har fastställt åtta etappmål för farliga ämnen²⁵ (bilaga 1). Bland annat finns etappmål för att minska barns exponering för farliga ämnen, för att åstadkomma en säker användning av återvunnet material och för att minska miljöpåverkan av läkemedel.

4.1.1 Gifrfri miljö är en framgångsfaktor för utveckling av kemikaliekontroll

Miljökvalitetsmålet Gifrfri miljö och dess preciseringar har haft stor betydelse och är en framgångsfaktor när det gäller utvecklingen av styrmedel och åtgärder såväl nationellt, inom EU som internationellt. Genom att tydliggöra de viktigaste områdena för att åstadkomma en säker hantering av kemikalier (kunskap, information, utfasning och riskminskning) och vilka kemiska ämnen som bör fasas ut, har målet fungerat som en tydlig vägvisare för prioriteringar och svenska positioner. Exempel på framgångar är EU:s kemikalieförordning Reach som innehåller krav på kunskap om kemiska ämnens miljö- och hälsoegenskaper, kriterier för särskilt farliga ämnen, krav på information om särskilt farliga ämnen i varor och krav på tillstånd för användning av de farligaste ämnena. För bekämpningsmedel finns krav på utbyte av särskilt farliga ämnen och utveckling av kriterier för att identifiera hormonstörande ämnen. När den globala kemikaliestrategin, SAICM, förhandlades utgjorde Gifrfri miljö också en viktig utgångspunkt och återspeglas bland annat i strategins övergripande mål- och policyområden (Knowledge and information, Risk reduction m.m.). Andra exempel är de globala konventionerna om persistenta organiska miljögifter (Stockholmskonventionen) respektive kvicksilver (Minamatakonventionen).

4.2 Förhållandet mellan mål och delmål i Agenda 2030 och Gifrfri miljö

En god kemikaliekontroll bidrar direkt och indirekt till att uppfylla de globala hållbarhetsmålen. Denna kartläggning omfattar endast förhållanden mellan Agenda 2030 och miljö-kvalitetsmålet som har en tydlig och direkt relevans. Mål som har andra primära syften omfattas inte i kartläggningen. Det gäller målen om fattigdom, utbildning, jämställdhet, ojämlikhet och fred, mål om att stärka genomförandet av agendan (mål 1, 4, 5, 10, 16, 17)²⁶ samt mål 9 om hållbar industrialisering och delmål 12.6 - 12.7 om hållbara metoder och offentlig upphandling. Dessa mål utgör i flera fall förutsättningar för en miljömässigt hållbar utveckling, eller är verktyg för att åstadkomma önskvärd förändring. Flera av dessa mål finns med i vår tabell över hur myndighetens verksamhet bidrar till Agenda 2030, nationellt och internationellt (kapitel 5).

Även mål om hållbar energi (mål 7) och om omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser (mål 13) har andra syften än Gifrfri miljö. Det finns dock flera viktiga kopplingar mellan dessa mål som vi ger exempel på i avsnitt 5.3.1.

Kartläggningen nedan omfattar förhållanden där det finns

- en tydlig koppling mellan agendamålets syfte och miljö-kvalitetsmålet syfte,
- en direkt koppling i lydelsen i agendans mål eller delmål och miljö-kvalitetsmålet, och/eller
- en tydlig koppling genom att åtgärder och styrmedel för att uppfylla miljö-kvalitetsmålet också bidrar till att uppfylla agendans mål och delmål.

²⁵ Ds 2012:23 Svenska miljömål – preciseringar av miljö-kvalitetsmålen och en första uppsättning etappmål, regeringens beslut M2013/1740/Ke samt regeringens beslut M2013/2682/Ke.

²⁶ I kartläggningen ingår inte heller de delmål som anges med a, b, c osv. eftersom de i första hand anger mål för genomförandet av Agenda 2030 och därmed inte har direkt relevans för miljö-kvalitetsmålet.

Med dessa kriterier är det åtta huvudmål och sexton delmål i Agenda 2030 som har tydliga kopplingar till Giftfri miljö; säkra livsmedel och hållbart jordbruk (mål 2), god hälsa (mål 3), rent vatten (mål 6), säker arbetsmiljö²⁷ (mål 8), hållbara städer (mål 11), hållbara konsumtions- och produktionsmönster (mål 12), skydda ekosystem och biologisk mångfald (mål 14 och 15) (figur 2 och tabell 1).

I tre delmål nämns kemikalier specifikt. Det är delmål 12.4 om säker kemikalie- och avfallshantering (innehåller det globala kemikaliemålet till år 2020), delmål 3.9 om att väsentligt minska döds- och sjukdomsfall till följd av skadliga kemikalier samt delmål 6.3 om att förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier.

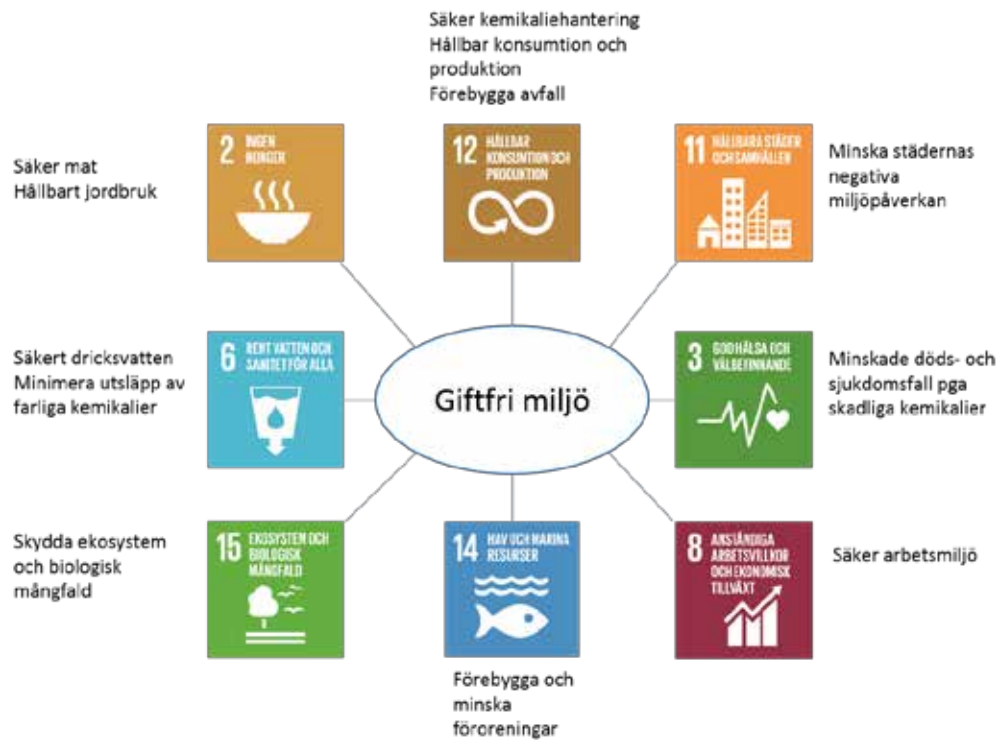
Vår kartläggning skiljer sig åt från Naturvårdsverkets redovisning genom att Kemikalieinspektionens bedömning är att Giftfri miljö även syftar till och bidrar till minskad negativ miljöpåverkan i städer, dvs mål 11.

Några viktiga aspekter som inte tydligt framgår av Agenda 2030 är att minska barns exponering för farliga kemikalier, liksom minskad miljöpåverkan från läkemedel. Dessa aspekter finns med i de nationella etappmålen för farliga ämnen (bilaga 1).

I avsnitt 4.2.1 redovisar vi förhållandena mellan mål och delmål i Agenda 2030 och Giftfri miljö på en detaljerad nivå genom att hänvisa till generationsmålet, strecksatser, relevanta delar av miljökvalitetsmålet, formulering och preciseringar samt etappmålen för farliga ämnen. Preciseringarna till Giftfri miljö finns att läsa i sin helhet i avsnitt 4.1. Etappmålen för farliga ämnen återges i bilaga 1. Denna redovisning görs på samma sätt som Naturvårdsverket och flera andra målansvariga myndigheter för att kunna läsas som en helhet. Den är skriven så att det ska gå att läsa och lyfta ut varje delmål för sig, vilket innebär upprepningar.

Miljömålssystemet med generationsmålet, miljökvalitetsmålet Giftfri miljö och etappmålen svarar väl upp till genomförande av Agenda 2030 avseende de mål i agendan som handlar om kemikalier, hälsa och miljö. Det är viktigt att behålla, utveckla och förstärka det svenska miljömålssystemet även efter 2020. Miljömålssystemet är en delkomponent och en viktig förutsättning för att Sverige ska kunna uppfylla de globala hållbarhetsmålen nationellt och bidra till att de nås globalt.

²⁷ Arbetsmiljöaspekter är knapphändigt behandlat i Agenda 2030. Vi har valt att tolka in kemiska risker i delmål 8.8 om att främja en trygg och säker arbetsmiljö för alla arbetstagare.

Figur 2. En god kemikaliekontroll bidrar direkt och indirekt till att uppfylla de globala hållbarhetsmålen. För åtta av de sjutton hållbarhetsmålen i Agenda 2030 finns tydliga och direkta kopplingar till syftet med miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö: mål 2, 3, 6, 8, 11, 12, 14 och 15. De har en direkt koppling i lydelsen i agendans mål eller delmål, och/eller en tydlig koppling genom att åtgärder och styrmedel för att uppfylla Giftfri miljö också bidrar till att uppfylla agendans mål och delmål.

Tabell 1. Hur miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö bidrar till målen i Agenda 2030. I tabellen anges kortfattat hur miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö bidrar till de åtta mål i Agenda 2030 som har direkta och tydligast kopplingar till miljö kvalitetsmålet. I avsnitt 4.2.1 redovisar vi på en mer detaljerad nivå förhållandena mellan dessa mål och delmål i Agenda 2030 och Giftfri miljö genom att hänvisa till relevanta delar av miljö kvalitetsmålets formulering och preciseringar, generationsmålets strecksatser samt etappmålen för farliga ämnen.

	<p>Giftfri miljö bidrar till säker mat och hållbart jordbruk genom att motverka spridning och förekomst av kemiska ämnen som kan hota människors hälsa genom exponering från livsmedel, t.ex. föroreningar i fisk (kvicksilver, dioxin, PCB), spannmål och andra grödor (kadmium, rester av bekämpningsmedel).</p>
	<p>Giftfri miljö bidrar till att säkerställa hälsosamma liv genom att motverka exponering för kemiska ämnen, inklusive sådana som sprits i miljön, och som kan hota människors hälsa och välbefinnande, t.ex. orsaka dödsfall och sjukdomar.</p>
	<p>Giftfri miljö bidrar till säkert dricksvatten och till bättre vattenkvalitet genom att särskilt farliga ämnen fasis ut, exponering och spridning av farliga ämnen till miljön förebyggs och hindras och förorenade områden åtgärdas.</p>
	<p>Giftfri miljö bidrar till säker arbetsmiljö genom att kunskap och information tas fram om kemikalierisker och att arbetstagare inte exponeras för farliga ämnen som fasis ut från produktionsprocesser.</p>
	<p>Giftfri miljö bidrar till att minska städernas miljöpåverkan, inklusive hållbart byggande, genom att särskilt farliga ämnen fasis ut, exponering och spridning av farliga ämnen till miljön förebyggs och hindras (genom t.ex. dagvattenhantering, avloppsrening, avfallshantering), och förorenade områden åtgärdas.</p>
	<p>Giftfri miljö bidrar till en effektiv förebyggande kemikaliekontroll och säker kemikaliehantering, inbegripet åtgärder och styrmedel för hållbara konsumtions- och produktionsmönster, förebygga avfall genom minskad förekomst av farliga ämnen i avfallet samt giffria och resurseffektiva kretslopp.</p>
	<p>Giftfri miljö bidrar till att skydda haven, bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster genom att den förebyggande kemikaliekontrollen minskar spridningen av farliga ämnen.</p>
	<p>Giftfri miljö bidrar till att skydda ekosystemen, bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster genom att den förebyggande kemikaliekontrollen minskar spridningen av farliga ämnen och förorenade områden åtgärdas.</p>

4.2.1 Detaljerad kartläggning av hur mål och delmål i Agenda 2030 förhåller sig till miljökvalitetsmålet Giftfri miljö, generationsmålet och etappmålen för farliga ämnen

Kartläggningen omfattar förhållanden där det finns

- en tydlig koppling mellan agendamålets syfte och miljökvalitetsmålet syfte,
- en direkt koppling i lydelsen i agendans mål eller delmål och miljökvalitetsmålet, och/eller
- en tydlig koppling genom att åtgärder och styrmedel för att uppfylla miljökvalitetsmålet också bidrar till att uppfylla agendans mål och delmål.

Förhållandena redovisas genom att hänvisa till generationsmålets strecksatser, relevanta delar av miljökvalitetsmålet formulering, relevanta preciseringar samt etappmål för farliga ämnen. Preciseringarna till Giftfri miljö finns att läsa i sin helhet i avsnitt 4.1. Etappmålen för farliga ämnen återges i bilaga 1. Denna redovisning görs på samma sätt som Naturvårdsverket och flera andra målansvariga myndigheter för att kunna läsas som en helhet. Den är skriven så att det ska gå att läsa och lyfta ut varje delmål för sig, vilket innebär upprepningar.

Agenda 2030	Förhållande till miljökvalitetsmålet Giftfri miljö med preciseringar, generationsmålet samt etappmål för farliga ämnen
 <p>Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk</p> <p>2.1 Senast 2030 avskaffa hunger och garantera alla människor, i synnerhet de fattiga och människor i utsatta situationer, inklusive små barn, tillgång till tillräckligt med säker och näringsrik mat året om.</p>	<p>Målet kopplar till generationsmålet strecksatser om ekosystem, den biologiska mångfalden, människors hälsa, hushållning med naturresurser, samt till miljökvalitetsmålet Giftfri miljö.</p> <p>Giftfri miljö syftar till att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden samt att halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar (del av övergripande målet), via preciseringarna den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen, användningen av särskilt farliga ämnen och oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper. Målet bidrar till säkrare mat genom att särskilt farliga ämnen fasas ut och exponering och spridning av farliga ämnen</p>

till miljön förebyggs och hindras. Relevanta är **etappmålen** Särskilt farliga ämnen, Minska barns exponering för farliga kemikalier, Giftfria och resurseffektiva kretslopp och Ökad miljöhänsyn i EU:s läkemedelslagstiftning och internationellt.

2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.

Giftfri miljö syftar till att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden samt att halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar (del av övergripande målet), via preciseringarna den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen och användningen av särskilt farliga ämnen. Målet bidrar till hållbar användning av bekämpningsmedel, hållbara jordbruksmetoder m.m. Relevanta är **etappmålen** Särskilt farliga ämnen, Giftfria och resurseffektiva kretslopp och Ökad miljöhänsyn i EU:s läkemedelslagstiftning och internationellt.

Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar

Målet kopplar till [generationsmålet](#)s strecksats om människors hälsa, samt till miljökvalitetsmålet [Giftfri miljö](#).

3.9 Till 2030 väsentligt minska antalet döds- och sjukdomsfall till följd av skadliga kemikalier samt föroreningar och kontaminering av luft, vatten och mark.

Giftfri miljö syftar till att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden samt att halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar (del av övergripande målet), via preciseringarna den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen, användningen av särskilt farliga ämnen, förorenade områden, kunskap om kemiska ämnens miljö- och hälsoegenskaper och information om farliga ämnen i material och produkter. Relevanta är samtliga åtta **etappmål för farliga ämnen**.

Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla

6.1 Senast 2030 uppnå allmän och rättvis tillgång till säkert och ekonomiskt överkomligt dricksvatten för alla.

6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.

6.6 Senast 2020 skydda och återställa de vattenrelaterade ekosystemen, däribland berg, skogar, våtmarker, floder, akviferer och sjöar.

Målet kopplar till [generationsmålet](#)s strecksatser om ekosystem, hushållning med naturresurser och människors hälsa, samt till miljökvalitetsmålet [Giftfri miljö](#).

Giftfri miljö syftar till att *förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden* samt att *halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar* (del av övergripande målet), via preciseringarna *användningen av särskilt farliga ämnen och förorenade områden*. Målet bidrar till säkrare dricksvatten genom att särskilt farliga ämnen fasas ut och exponering och spridning av farliga ämnen till miljön förebyggs och hindras. Relevanta är **etappmålen** Särskilt farliga ämnen, Utveckling och tillämpning av EU:s kemikaliereregler, Effektivare kemikalietillsyn inom EU, Giftfria och resurseffektiva kretslopp och Minska barns exponering för farliga kemikalier.

Giftfri miljö syftar till att *förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden* samt att *halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar* (del av övergripande målet), via preciseringarna *användningen av särskilt farliga ämnen, oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper* samt *förorenade områden*. Relevanta är **etappmålen** Särskilt farliga ämnen, Utveckling och tillämpning av EU:s kemikaliereregler, Effektivare kemikalietillsyn inom EU och Giftfria och resurseffektiva kretslopp.

Giftfri miljö syftar till att *förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden* samt att *halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar*. *Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna*.

Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla

8.8 Skydda arbetstagarnas rättigheter och främja en trygg och säker arbetsmiljö för alla arbetstagare, inklusive arbetskraftsinvandrare, i synnerhet kvinnliga migranter, och människor i otrygga anställningar.

Målet kopplar till [generationsmålet](#)s strecksats om *resurseffektiva kretslopp fria från farliga ämnen*, samt *konsumtionsmönstren av varor och tjänster*. Målsättningarna om säker arbetsmiljö kopplar till miljökvalitetsmålet [Giftfri miljö](#).

Giftfri miljö syftar till att *förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden* samt att *halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar* (del av övergripande målet), via preciseringarna *den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen, användningen av särskilt farliga ämnen, förorenade områden, kunskap om kemiska ämnens miljö- och hälsoegenskaper och information om farliga ämnen i material och produkter*. Relevanta är **etappmålen** Särskilt farliga ämnen, Information om farliga ämnen i varor, Utveckling och tillämpning av EU:s kemikalier regler, Effektivare kemikalietillsyn inom EU och Giftfria och resurseffektiva kretslopp.

Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara

11.6 Till 2030 *minska städernas negativa miljöpåverkan* per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet samt hantering av kommunalt och annat avfall.

Målet kopplar till [generationsmålet](#)s strecksatser om *den biologiska mångfalden, människors hälsa, resurseffektiva kretslopp fria från farliga ämnen* och *hushållning med naturresurser*, samt till miljökvalitetsmålet [Giftfri miljö](#).

Giftfri miljö syftar till att *förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden* samt att *halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar* (del av övergripande målet), via preciseringarna *användningen av särskilt farliga ämnen, oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper, förorenade områden och information om farliga ämnen i material och produkter*. Målet bidrar till hållbara städer och hållbart byggande genom att särskilt farliga

ämnen fasas ut och exponering och spridning av farliga ämnen till miljön förebyggs och hindras. Relevanta är samtliga åtta **etappmål för farliga ämnen**.

Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster

12.4 Senast 2020 uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel, i enlighet med överenskomna internationella ramverket, samt avsevärt minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark i syfte att minimera deras negativa konsekvenser för människors hälsa och miljön.

12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att *förebygga*, minska, återanvända och återvinna avfall.

12.8 Senast 2030 säkerställa att människor överallt har den information och medvetenhet som behövs

Målet kopplar till [generationsmålets](#) strecksatser om *människors hälsa, resurseffektiva kretslopp fria från farliga ämnen, hushållning med naturresurserna*, samt *konsumtionsmönstren av varor och tjänster*, samt till miljö kvalitetsmålet [Giftfri miljö](#).

Giftfri miljö syftar till att *förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden* samt att *halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar* (del av övergripande målet), via samtliga sex preciseringar till Giftfri miljö. Relevanta är samtliga åtta **etappmål för farliga ämnen**.

Giftfri miljö syftar till att *förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden* samt att *halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar* (del av övergripande målet), via preciseringarna *den sammanlagda exponeringen, användningen av särskilt farliga ämnen och information om farliga ämnen i material och produkter*. Genom att minska förekomst av farliga ämnen i varor och öka tillgången till information om farliga ämnen bidrar målet till att förebygga avfall och underlätta för återanvändning och återvinning av avfall. Relevanta är **etappmålen** Särskilt farliga ämnen, Information om farliga ämnen i varor, Utveckling och tillämpning av EU:s kemikalierregler, Effektivare kemikalietillsyn inom EU och Giftfria och resurseffektiva kretslopp.

Giftfri miljö syftar till att *förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden* samt att *halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa*

för en hållbar utveckling och livsstil i harmoni med naturen.

*och ekosystemen är försumbar (del av övergripande målet), med avseende på information och medvetenhet via preciseringarna kunskap om kemiska ämnens miljö- och hälsoegenskaper och information om farliga ämnen i material och produkter. Relevanta är **etappmålen** Kunskap om ämnens hälso- och miljöegenskaper och Information om farliga ämnen i varor.*

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling

Målet kopplar till [generationsmålets](#) strecksatser om *ekosystem, den biologiska mångfalden, resurseffektiva kretslopp fria från farliga ämnen och hushållning med naturresurserna*, samt till miljö kvalitetsmålet [Giftfri miljö](#).

14.1 Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.

Giftfri miljö syftar till att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden samt att halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.

- **Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka**

markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald

Målet kopplar till [generationsmålets](#) strecksatser om ekosystem, den biologiska mångfalden, människors hälsa och hushållning med naturresurserna, samt till miljö kvalitetsmålen [Giftfri miljö](#).

15.1 Till 2020 bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i sötvatten och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de

Giftfri miljö syftar till att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden samt att halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa

skyldigheter som anges i internationella överenskommelser.

15.3. Till 2030 bekämpa ökenspridning, återställa förstörd mark och jord, inklusive mark som drabbats av ökenspridning, torka och översvämningar, samt sträva efter att uppnå en värld utan nettoförstöring av mark.

15.4 Senast 2030 säkerställa att bevara bergsekosystemen, inklusive deras biologiska mångfald, i syfte att öka deras förmåga att producera nytta som behövs för en hållbar utveckling.

15.5 Vidta omedelbara och betydande åtgärder för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och senast 2020 skydda och förebygga utrotning av hotade arter.

och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.

Giftfri miljö syftar till att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden samt att halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar (del av övergripande målet), med avseende på att återställa förstörd mark med stöd av preciseringen om förorenade områden.

Giftfri miljö syftar till att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden samt att halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.

Giftfri miljö syftar till att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden samt att halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.

5 Kemikalieinspektionens inverkan på mål och delmål i Agenda 2030

Kemikalieinspektionen är en myndighet under Miljö- och energidepartementet. Hela Kemikalieinspektionens verksamhet är inriktad på att verka för en god kemikaliekontroll och för att miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö och de andra miljömålen ska nås. Det gör vi genom att arbeta i Sverige, inom EU och internationellt inom följande huvudsakliga områden:

- utveckla EU-lagstiftning
- utveckla nationella styrmedel
- utveckla internationella konventioner och överenskommelser
- bedriva utvecklingssamarbete
- pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser
- utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer
- ta fram kemikaliestatistik
- upplysa och kommunicera
- främja forskning, utveckling och innovation för Giftfri miljö

I bilaga 2 redogör vi kort för Kemikalieinspektionens uppdrag enligt myndighetens instruktion och de olika verksamhetsområdena.

I tabellen i avsnitt 5.1 redovisar vi enligt regeringens anvisade mall vilka mål och delmål i Agenda 2030 som vi bedömer att Kemikalieinspektionens verksamhet har *störst* inverkan på, nationellt respektive internationellt. Bedömningen skiljer sig i viss mån från kartläggningen av miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö då vi här även tagit med mål och delmål i Agenda 2030 där kemikaliekontrollen kan ha en viktig stödjande funktion. Det gäller exempelvis mål om fattigdom och kapacitetsuppbyggnad i utvecklingsländer (mål 1, 16 och 17) och mål om att stödja hållbara metoder, innovation och offentlig upphandling (mål 9 och 12.6 - 12.7).

Tabellen innehåller följande mål och delmål:

- Mål 1. Avskaffa fattigdom (delmål 1.5)
- Mål 2. Främja ett hållbart jordbruk (delmål 2.1 och 2.4)
- Mål 3. Säkerställa hälsosamma liv (delmål 3.9)
- Mål 6. Säkerställa hållbar förvaltning av vatten (delmål 6.1, 6.3 och 6.6)
- Mål 8. Verka för anständiga arbetsvillkor (delmål 8.8)
- Mål 9. Verka för hållbar industri, främja innovation (delmål 9.4)
- Mål 11. Göra städer hållbara (delmål 11.5 och 11.6)
- Mål 12. Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster (delmål 12.4, 12.5, 12.6, 12.7 och 12.8)
- Mål 14. Bevara haven och marina resurser (delmål 14.1)
- Mål 15. Skydda ekosystem och biologisk mångfald (delmål 15.1, 15.4 och 15.5)
- Mål 16. Bygga upp inkluderande institutioner (delmål 16.6)
- Mål 17. Stärka genomförandemedlen och det globala partnerskapet (delmål 17.1 och 17.9)

En stor del av Kemikalieinspektionens verksamhet bedrivs genom EU-samarbetet eftersom reglerna inom kemikalieområdet till stora delar är harmoniserade inom EU. Det betyder att

EU-förordningarna gäller direkt i Sverige och att EU är en särskilt viktig arena för möjligheterna att uppfylla de globala hållbarhetsmålen nationellt. I tabellen redovisar vi EU-samarbetet under rubriken ”nationellt”.

Kemikaliarbetet i Sverige, inom EU och internationellt hänger ihop, och får i konkreta fall effekter på de olika arenorna. Exempelvis så påverkar EU-lagstiftning globala leverantörskedjor, och flera andra länder och regioner har infört liknande lagstiftningar som EU. EU-arbetet bidrar därför även till att nå målen i Agenda 2030 globalt. Det internationella arbetet kan i sin tur påverka nationellt och inom EU. På senare tid har de globala konventionerna och överenskommelserna fattat beslut som ligger före EU i vissa avseenden. Det nationella arbetet kan påverka genom att företag, kommuner och andra organisationer ställer krav på kemikalier i varor och produkter som går längre än lagstiftningen, och på så sätt bäddar för och driver på utvecklingen. Vi har i redovisningen bortsett ifrån dessa effekter.

I kapitel 6 beskriver vi vilka ytterligare åtgärder som behövs för att uppfylla agendans mål och delmål på nationell nivå och för att bidra till att målen nås globalt.

5.1 Tabell med mål och delmål som Kemikalieinspektionens verksamhet har störst inverkan på

Tabell 2. Redovisning av mål och delmål i Agenda 2030 som Kemikalieinspektionens verksamhet har störst inverkan på

Kemikalieinspektionens bedömning avser den kemikalierelaterade delen av agendans mål och delmål. I tabellen redovisar vi EU-samarbetet under rubriken "nationellt". Kemikalieinspektionens inverkan nationellt och inom EU bedöms generellt vara stor. Internationellt har vi tagit hänsyn till att Sverige endast utgör en liten del av världen, vilket innebär att vi i högre grad har bedömt att verksamheten har en mindre inverkan ("nej"). Kompletterande information om vår bedömning av om verksamheten är tillräcklig för att Sverige ska kunna uppfylla de globala hållbarhetsmålen nationellt och bidra till att de nås globalt finns i avsnitt 5.2. Myndighetens verksamhetsområden beskrivs kortfattat i bilaga 2.

Mål och delmål i Agenda 2030	Stor inverkan nationellt (inkl. EU) (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Stor inverkan internationellt (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Kommentar
Mål 1. Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt	-	-	Ja	Nej - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete	<u>Internationellt</u> Ja, stor inverkan internationellt med avseende på fattigdom som påverkas av kemikalier och kemikaliekontroll. En god kemikaliekontroll bidrar till säkra livsmedel, säkra arbetsplatser och reducerad förorening av miljön, vilket i sin tur bidrar till minskad ohälsa och fattigdom samt förbättrade levnadsvillkor för fattiga människor. Verksamheten bedöms möjlig att utöka, förutsatt att stöd för det finns i de strategier som styr utvecklingssamarbetet.
1.5 Till 2030 bygga upp motståndskraften hos de fattiga och människor i utsatta situationer och minska deras utsatthet och sårbarhet för extrema klimatrelaterade händelser och andra ekonomiska, sociala och miljömässiga chocker och katastrofer.	-	-	Ja	Nej - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete	<u>Internationellt</u> Ja, stor inverkan internationellt med avseende på den del av motståndskraft och sårbarhet som är kemikalierelaterad. Kemikalieinspektionen arbetar med stöd till uppbyggande av infrastruktur för förebyggande kemikaliekontroll, vilken är välfärdsgrundande och bidrar till fattigdomsbekämpning. Verksamheten bedöms möjlig att utöka, förutsatt att stöd för det finns i de strategier som styr utvecklingssamarbetet.

Mål och delmål i Agenda 2030	Stor inverkan nationellt (inkl. EU) (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Stor inverkan internationellt (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Kommentar
Mål 2. Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk	Ja	Ja - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera	Ja	Nej - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete	<u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på den kemikalierelaterade delen av tryggad livsmedelsförsörjning och att främja hållbart jordbruk. Det finns ett relativt väl utvecklat regelverk när det gäller användning och spridning av växtskyddsmedel nationellt, inkluderande godkännande system. Verksamheten bedöms vara tillräcklig för att Kemikalieinspektionen ska kunna hantera prövning och tillsyn av bekämpningsmedel enligt regeringens mål och krav i lagstiftningen. Det behövs dock en fortsatt ökad långsiktighet och stabilitet i finansieringen. <u>Internationellt</u> Ja, stor inverkan internationellt med avseende på den kemikalierelaterade andelen av att främja hållbart jordbruk. Kemikalieinspektionens internationella arbete med kemikaliekontroll inklusive säker användning av bekämpningsmedel bidrar till säkrare livsmedelsproduktion. Verksamheten bedöms möjlig att utöka, förutsatt att stöd för det finns i de strategier som styr utvecklingssamarbetet.
2.1 Senast 2030 avskaffa hunger och garantera alla människor, i synnerhet de fattiga och människor i utsatta situationer, inklusive små barn, tillgång till tillräckligt med säker och näringsrik mat året om.	Ja	Ja - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera	Nej	Ja - konventioner och överenskommelser	<u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll i syfte att få säkra livsmedel utan kemiska föroreningar. Verksamheten bedöms vara tillräcklig under förutsättning att - den särskilda satsningen på handlingsplanen för giftfri vardag kan permanentas och på sikt utökas och - tillräckliga resurser finns för myndighetens grundläggande arbete som expert i EU:s lagstiftningsprocesser.

Mål och delmål i Agenda 2030	Stor inverkan nationellt (inkl. EU) (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Stor inverkan internationellt (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Kommentar
					<p><u>Internationellt</u> Nej, mindre inverkan internationellt med avseende på den kemikalierelaterade andelen av målet.</p> <p>Kemikalieinspektionens internationella arbete med kemikaliekontroll inklusive säker användning av bekämpningsmedel bidrar till säkrare livsmedelsproduktion.</p>
<p>2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark och jordkvaliteten.</p>	Ja	<p>Ja</p> <ul style="list-style-type: none"> - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera 	Ja	<p>Nej</p> <ul style="list-style-type: none"> - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete 	<p><u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll.</p> <p>Verksamheten bedöms vara tillräcklig under förutsättning att den särskilda satsningen på handlingsplanen för giftfri vardag kan permanentas och på sikt utökas samt att finansieringen av bekämpningsmedelsprövningen får en fortsatt ökad långsiktighet och stabilitet.</p> <p><u>Internationellt</u> Ja, stor inverkan internationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll.</p> <p>Kemikalieinspektionens internationella arbete med kemikaliekontroll inklusive säker användning av bekämpningsmedel bidrar till säkrare livsmedelsproduktion.</p> <p>Verksamheten bedöms möjlig att utöka, förutsatt att stöd för det finns i de strategier som styr utvecklingssamarbetet.</p>
<p>Mål 3. Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar</p>	Ja	<p>Nej</p> <ul style="list-style-type: none"> - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera 	Ja	<p>Ja</p> <ul style="list-style-type: none"> - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete 	<p><u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på ohälsa som orsakas av kemikalieexponering.</p> <p>Verksamheten bedöms möjlig att utöka under förutsättning att - den särskilda satsningen på handlingsplanen för giftfri vardag kan permanentas och på sikt utökas och - tillräckliga resurser finns för myndighetens grundläggande arbete som expert i EU:s lagstiftningsprocesser och</p>

Mål och delmål i Agenda 2030	Stor inverkan nationellt (inkl. EU) (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Stor inverkan internationellt (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Kommentar
		- främja forskning, utveckling och innovation för Giftfri miljö			- myndigheten får ett särskilt undersökningsanslag för att öka möjligheterna att nå Giftfri miljö. <u>Internationellt</u> Ja, stor inverkan internationellt med avseende på ohälsa som orsakas av kemikalieexponering. Kemikalieinspektionens internationella arbete med kemikaliekontroll bidrar till att genomföra målen om hälsa genom att minska negativ påverkan från kemikalier.
3.9 Till 2030 väsentligt minska antalet döds- och sjukdomsfall till följd av skadliga kemikalier samt föroreningar och kontaminering av luft, vatten och mark.	Ja	Nej - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera - främja forskning, utveckling och innovation för Giftfri miljö	Ja	Nej - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete	<u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt. Verksamheten bedöms möjlig att utöka under förutsättning att - den särskilda satsningen på handlingsplanen för giftfri vardag kan permanentas och på sikt utökas och - tillräckliga resurser finns för myndighetens grundläggande arbete som expert i EU:s lagstiftningsprocesser och - myndigheten får ett särskilt undersökningsanslag för att öka möjligheterna att nå Giftfri miljö. <u>Internationellt</u> Ja, stor inverkan internationellt. Kemikalieinspektionens internationella arbete med kemikaliekontroll bidrar till minskad spridning av farliga kemikalier och därigenom till att minska antalet dödsfall. Verksamheten bedöms möjlig att utöka, förutsatt att stöd för det finns i de strategier som styr utvecklingssamarbetet.
Mål 6. Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla	Ja	Nej - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer	-	-	<u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på den kemikalie-relaterade andelen i hållbar förvaltning av vatten och sanitet. En god kemikaliekontroll bidrar påtagligt och grundläggande till att genomföra målen om rent vatten och sanitet genom att minska negativ påverkan från kemikalier.

Mål och delmål i Agenda 2030	Stor inverkan nationellt (inkl. EU) (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Stor inverkan internationellt (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Kommentar
		<ul style="list-style-type: none"> - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera - främja forskning, utveckling och innovation för Giftfri miljö 			<p>Verksamheten bedöms möjlig att utöka under förutsättning att</p> <ul style="list-style-type: none"> - den särskilda satsningen på handlingsplanen för giftfri vardag kan permanentas och på sikt utökas och - tillräckliga resurser finns för myndighetens grundläggande arbete som expert i EU:s lagstiftningsprocesser och - myndigheten får ett särskilt undersökningsanslag för att öka möjligheterna att nå Giftfri miljö.
6.1 Senast 2030 uppnå allmän och rättvis tillgång till säkert och ekonomiskt överkomligt dricksvatten för alla.	Ja	<p>Nej</p> <ul style="list-style-type: none"> - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera - främja forskning, utveckling och innovation för Giftfri miljö 	-	-	<p><u>Nationellt</u></p> <p>Ja, stor inverkan nationellt med avseende på kemiska föroreningar som kan påverka dricksvattenkvaliteten.</p> <p>En god kemikaliekontroll bidrar påtagligt till säkert dricksvatten genom att minska negativ påverkan från kemikalier.</p> <p>Verksamheten bedöms möjlig att utöka under förutsättning att</p> <ul style="list-style-type: none"> - den särskilda satsningen på handlingsplanen för giftfri vardag kan permanentas och på sikt utökas och - tillräckliga resurser finns för myndighetens grundläggande arbete som expert i EU:s lagstiftningsprocesser och - myndigheten får ett särskilt undersökningsanslag för att öka möjligheterna att nå Giftfri miljö.
6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.	Ja	<p>Nej</p> <ul style="list-style-type: none"> - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera - främja forskning, utveckling och innovation för Giftfri miljö 	Ja	<p>Nej</p> <ul style="list-style-type: none"> - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete 	<p><u>Nationellt</u></p> <p>Ja, stor inverkan nationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll för att minimera utsläpp av farliga kemikalier, inklusive diffusa utsläpp från varor.</p> <p>En god kemikaliekontroll bidrar påtagligt till att minska negativ påverkan från kemikalier på vattenkvalitet.</p> <p>Verksamheten bedöms möjlig att utöka under förutsättning att</p> <ul style="list-style-type: none"> - den särskilda satsningen på handlingsplanen för giftfri vardag kan permanentas och på sikt utökas och - tillräckliga resurser finns för myndighetens grundläggande arbete som expert i EU:s lagstiftningsprocesser och - myndigheten får ett särskilt undersökningsanslag för att öka möjligheterna att nå Giftfri miljö.

Mål och delmål i Agenda 2030	Stor inverkan nationellt (inkl. EU) (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Stor inverkan internationellt (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Kommentar
					<p><u>Internationellt</u> Ja, stor inverkan internationellt med avseende på den kemikalierrelaterade andelen av negativ påverkan från kemikalier på vattenkvalitet.</p> <p>Kemikalieinspektionens internationella arbete med kemikaliekontroll bidrar påtagligt till att genomföra målen om rent vatten och sanitet genom att minska negativ påverkan från kemikalier.</p> <p>Verksamheten bedöms möjlig att utöka, förutsatt att stöd för det finns i de strategier som styr utvecklingssamarbetet.</p>
6.6 Senast 2020 skydda och återställa de vattenrelaterade ekosystemen, däribland berg, skogar, våtmarker, floder, akviferer och sjöar.	Ja	Ja <ul style="list-style-type: none"> - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera 	-	-	<p><u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på den förebyggande kemikaliekontrollens andel i skyddet av vattenrelaterade ekosystem.</p> <p>En god kemikaliekontroll är en förutsättning för att skydda vattenrelaterade ekosystem.</p>
Mål 8. Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla	Ja	Ja <ul style="list-style-type: none"> - utveckla EU-lagstiftning - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - upplysa och kommunicera 	-	-	<p><u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på den förebyggande kemikaliekontrollens bidrag till påtagligt säkrare arbetsplatser.</p>
8.8 Skydda arbetstagarnas rättigheter och främja en trygg och säker arbetsmiljö för alla arbetstagare, inklusive arbetskraftsinvandrare, i synnerhet kvinnliga migranter, och människor i otrygga anställningar.	Ja	Ja <ul style="list-style-type: none"> - utveckla EU-lagstiftning - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - upplysa och kommunicera 	Nej	Ja <ul style="list-style-type: none"> - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete 	<p><u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på den förebyggande kemikaliekontrollens bidrag till påtagligt säkrare arbetsplatser.</p> <p><u>Internationellt</u> Nej, mindre inverkan internationellt med avseende på den förebyggande kemikaliekontrollens bidrag till säkrare arbetsplatser.</p>

Mål och delmål i Agenda 2030	Stor inverkan nationellt (inkl. EU) (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Stor inverkan internationellt (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Kommentar
					Kemikalieinspektionen arbetar med införandet av GHS internationellt och i utvecklingssamarbetet.
Mål 9. Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation	Ja	Nej - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - främja forskning, utveckling och innovation för Giftfri miljö	Nej	Ja - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete	<u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll för att bidra till en hållbar industrialisering samt främja innovation. Kemikalieinspektionens utvecklingsarbete med EU:s kemikalielagstiftning samt dialoger och samverkan med exempelvis företag, institutioner, forskningsvärlden bidrar till innovation och säker hantering genom krav på rena, miljövänliga tekniker och industriprocesser samt krav på substitution av farliga ämnen. Verksamheten bedöms möjlig att utöka under förutsättning att - den särskilda satsningen på handlingsplanen för giftfri vardag kan permanentas och på sikt utökas och - tillräckliga resurser finns för myndighetens grundläggande arbete som expert i EU:s lagstiftningsprocesser och - myndigheten får ett särskilt undersökningsanslag för att öka möjligheterna att nå Giftfri miljö. <u>Internationellt</u> Nej, mindre inverkan internationellt med avseende på den förebyggande kemikaliekontrollens bidrag till innovation och till en hållbar industrialisering.
9.4 Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dessa hållbara, med effektivare resurs-användning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.	Ja	Nej - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - främja forskning, utveckling och innovation för Giftfri miljö	Nej	Ja - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete	<u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll för att bidra till en hållbar industrialisering samt främja innovation. Kemikalieinspektionens utvecklingsarbete med EU:s kemikalielagstiftning samt dialoger och samverkan med exempelvis företag, institutioner, forskningsvärlden bidrar till innovation och säker hantering genom krav på rena, miljövänliga tekniker och industriprocesser samt krav på substitution av farliga ämnen.

Mål och delmål i Agenda 2030	Stor inverkan nationellt (inkl. EU) (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Stor inverkan internationellt (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Kommentar
					<p>Verksamheten bedöms möjlig att utöka under förutsättning att</p> <ul style="list-style-type: none"> - den särskilda satsningen på handlingsplanen för giftfri vardag kan permanentas och på sikt utökas och - tillräckliga resurser finns för myndighetens grundläggande arbete som expert i EU:s lagstiftningsprocesser och - myndigheten får ett särskilt undersökningsanslag för att öka möjligheterna att nå Giftfri miljö. <p><u>Internationellt</u> Nej, mindre inverkan internationellt med avseende på den förebyggande kemikaliekontrollens bidrag till innovation och till en hållbar industrialisering.</p>
Mål 11. Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara	Ja	<p>Ja</p> <ul style="list-style-type: none"> - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera - främja forskning, utveckling och innovation för Giftfri miljö 	Nej	<p>Ja</p> <ul style="list-style-type: none"> - konventioner och överenskommelser - utvecklingsarbete 	<p><u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll för att bidra till att göra städer säkra och hållbara.</p> <p>Verksamheten bedöms vara tillräcklig under förutsättning att</p> <ul style="list-style-type: none"> - den särskilda satsningen på handlingsplanen för giftfri vardag kan permanentas och på sikt utökas och - tillräckliga resurser finns för myndighetens grundläggande arbete som expert i EU:s lagstiftningsprocesser och - myndigheten får ett särskilt undersökningsanslag för att öka möjligheterna att nå Giftfri miljö. <p><u>Internationellt</u> Nej, mindre inverkan internationellt med avseende på den förebyggande kemikaliekontrollens bidrag till att minska städernas negativa miljöpåverkan och till bättre luftkvalitet. Kemikalieinspektionens arbete med förebyggande kemikaliekontroll bidrar till förbättrad luftkvalitet.</p>
11.5 Till 2030 väsentligt minska antalet dödsfall och antalet människor som drabbas av katastrofer, inklusive vattenrelaterade katastrofer. Även	Ja	<p>Ja</p> <ul style="list-style-type: none"> - utveckla EU-lagstiftning - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer 	-	-	<p><u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll som motverkar kemikalieolyckor.</p>

Mål och delmål i Agenda 2030	Stor inverkan nationellt (inkl. EU) (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Stor inverkan internationellt (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Kommentar
tillse att de direkta ekonomiska förlusterna till följd av sådana katastrofer, i form av lägre global BNP, minskar väsentligt. Särskilt fokus bör ligga på att skydda de fattiga och människor i utsatta situationer.					Utveckling av kemikalielagstiftningen i EU bidrar till att motverka kemikaliekatastrofer som kan skada hälsa och miljö.
11.6 Till 2030 minska städernas negativa miljöpåverkan per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet samt hantering av kommunalt och annat avfall.	Ja	Ja - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera - främja forskning, utveckling och innovation för Giftfri miljö	Nej	Ja - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete	<u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll som bidrar till att minska städernas negativa miljöpåverkan, till hållbart byggande och bättre luftkvalitet. Verksamheten bedöms vara tillräcklig under förutsättning att - den särskilda satsningen på handlingsplanen för giftfri vardag kan permanentas och på sikt utökas och - tillräckliga resurser finns för myndighetens grundläggande arbete som expert i EU:s lagstiftningsprocesser och - myndigheten får ett särskilt undersökningsanslag för att öka möjligheterna att nå Giftfri miljö. <u>Internationellt</u> Nej, mindre inverkan internationellt med avseende på den förebyggande kemikaliekontrollens bidrag till att minska städernas negativa miljöpåverkan och till bättre luftkvalitet. Kemikalieinspektionens arbete med förebyggande kemikaliekontroll bidrar till förbättrad luftkvalitet.
Mål 12. Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster	Ja	Nej - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera - främja forskning, utveckling och innovation för Giftfri miljö	Ja	Nej - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete	<u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll som bidrar till hållbara konsumtions- och produktionsmönster ur ett kemikalieperspektiv. Verksamheten bedöms möjlig att utöka under förutsättning att - den särskilda satsningen på handlingsplanen för giftfri vardag kan permanentas och på sikt utökas och - tillräckliga resurser finns för myndighetens grundläggande arbete som expert i EU:s lagstiftningsprocesser och

Mål och delmål i Agenda 2030	Stor inverkan nationellt (inkl. EU) (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Stor inverkan internationellt (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Kommentar
					<p>- myndigheten får ett särskilt undersökningsanslag för att öka möjligheterna att nå Giftfri miljö.</p> <p><u>Internationellt</u> Ja, stor inverkan internationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll som bidrar till att uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och avfall samt att minska utsläppen.</p> <p>Kemikalieinspektionens arbete bidrar till att uppfylla det internationella specifika kemikaliemålet till år 2020 vilket avspeglas i delmål 12.4.</p> <p>Verksamheten bedöms möjlig att utöka, förutsatt att stöd för det finns i de strategier som styr utvecklingssamarbetet.</p>
12.4 Senast 2020 uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel, i enlighet med överenskomna internationella ramverket, samt avsevärt minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark i syfte att minimera deras negativa konsekvenser för människors hälsa och miljön.	Ja	<p>Nej</p> <ul style="list-style-type: none"> - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera - främja forskning, utveckling och innovation för Giftfri miljö 	Ja	<p>Nej</p> <ul style="list-style-type: none"> - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete 	<p><u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll som bidrar till att uppnå miljövänlig hantering av kemikalier, varor och avfall samt att minska utsläppen.</p> <p>Delmål 12.4 passar väl ihop med kemikaliekontrollen och dess lagstiftning. Utveckling av kemikalielagstiftningen i EU bidrar till målet.</p> <p>Verksamheten bedöms möjlig att utöka under förutsättning att</p> <ul style="list-style-type: none"> - den särskilda satsningen på handlingsplanen för giftfri vardag kan permanentas och på sikt utökas och - tillräckliga resurser finns för myndighetens grundläggande arbete som expert i EU:s lagstiftningsprocesser och - myndigheten får ett särskilt undersökningsanslag för att öka möjligheterna att nå Giftfri miljö. <p><u>Internationellt</u> Ja, stor inverkan internationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll som bidrar till att uppnå miljövänlig hantering av kemikalier, varor och avfall samt att minska utsläppen.</p>

Mål och delmål i Agenda 2030	Stor inverkan nationellt (inkl. EU) (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Stor inverkan internationellt (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Kommentar
					<p>Kemikalieinspektionens arbete bidrar till att uppfylla det internationella specifika kemikaliemålet till år 2020 vilket avspeglas i delmål 12.4.</p> <p>Verksamheten bedöms möjlig att utöka, förutsatt att stöd för det finns i de strategier som styr utvecklingssamarbetet.</p>
12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.	Ja	<p>Ja</p> <ul style="list-style-type: none"> - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - upplysa och kommunicera 	Nej	<p>Ja</p> <ul style="list-style-type: none"> - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete 	<p><u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll som bidrar till att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.</p> <p>Giftfria kretslopp är en förutsättning för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall i en cirkulär ekonomi.</p> <p><u>Internationellt</u> Nej, mindre inverkan internationellt med avseende på den förebyggande kemikaliekontrollens bidrag till giftfria och resurseffektiva kretslopp av material i samhällen.</p>
12.6 Uppmuntra företag, särskilt stora och multinationella företag, att införa hållbara metoder och att integrera hållbarhetsinformation i sin rapporteringscykel.	Ja	<p>Nej</p> <ul style="list-style-type: none"> - utveckla nationella styrmedel - upplysa och kommunicera 	-	-	<p><u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på Kemikalieinspektionens dialoger med branscher och företag för att gynna ur kemikalieperspektiv hållbara metoder och krav i leverantörskedjor.</p> <p>Utbyte av farliga ämnen, information om kemikalier, deras hantering och förekomst i varor samt informationsöverföring i leverantörskedjor är viktiga områden inom den förebyggande kemikaliekontrollen för att uppnå hållbar konsumtion och produktion.</p> <p>Verksamheten bedöms möjlig att utöka under förutsättning att den särskilda satsningen på handlingsplanen för giftfri vardag kan permanentas och på sikt utökas.</p>
12.7 Främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder, i enlighet med nationell politik och nationella	Ja	<p>Nej</p> <ul style="list-style-type: none"> - utveckla nationella styrmedel 	-	-	<p><u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på Kemikalieinspektionens arbete för att ur ett</p>

Mål och delmål i Agenda 2030	Stor inverkan nationellt (inkl. EU) (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Stor inverkan internationellt (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Kommentar
prioriteringar.					kemikalieperspektiv stimulera till hållbar konsumtion och produktion av varor genom krav i upphandling. Verksamheten bedöms möjlig att utöka under förutsättning att den särskilda satsningen på handlingsplanen för giftfri vardag kan permanentas och på sikt utökas.
12.8 Senast 2030 säkerställa att människor överallt har den information och medvetenhet som behövs för en hållbar utveckling och livsstil i harmoni med naturen.	Ja	Nej - utveckla EU-lagstiftning - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera	Ja	Nej - konventioner och överenskommelser	<u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på Kemikalieinspektionens verksamhet att bidra till kunskap, information och informationsöverföring ur ett kemikalieperspektiv till skydd för hälsa och miljö (t.ex. genom Reach artikel 33 och CLP, samt information till konsumenter om hållbar konsumtion bl.a. i samverkan med Konsumentverket och Håll Sverige Rent). Verksamheten bedöms möjlig att utöka under förutsättning att den särskilda satsningen på handlingsplanen för giftfri vardag kan permanentas och på sikt utökas. <u>Internationellt</u> Ja, stor inverkan internationellt med avseende på Kemikalieinspektionens arbete för ökad information om kemikalier i varor i leverantörskedjan och varans hela livscykel (CiP) inom den globala kemikaliestrategin, SAICM, liksom arbetet med GHS. Insatser för att påverka fler aktörer skulle kunna utökas.
Mål 14. Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling	Ja	Ja - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera	-	-	<u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll. En god kemikaliekontroll är en förutsättning för att skydda haven, bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Mål och delmål i Agenda 2030	Stor inverkan nationellt (inkl. EU) (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Stor inverkan inter-nationellt (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Kommentar
14.1 Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.	Ja	Ja - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera	-	-	<u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll. En god kemikaliekontroll är en förutsättning för att skydda haven, bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster.
Mål 15. Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald	Ja	Ja - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera	-	-	<u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll. En god kemikaliekontroll är en förutsättning för att skydda ekosystem, bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster.
15.1 Till 2020 bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i sötvatten och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser.	Ja	Ja - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera	-	-	<u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll. En god kemikaliekontroll är en förutsättning för att skydda ekosystem, bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster.
15.4 Senast 2030 säkerställa att bevara bergsekosystemen, inklusive deras biologiska mångfald, i syfte att öka deras förmåga att producera nytta som behövs för en hållbar utveckling.	Ja	Ja - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera	-	-	<u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll. En god kemikaliekontroll är en förutsättning för att skydda ekosystem, bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Mål och delmål i Agenda 2030	Stor inverkan nationellt (inkl. EU) (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Stor inverkan internationellt (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Kommentar
15.5 Vidta omedelbara och betydande åtgärder för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och senast 2020 skydda och förebygga utrotning av hotade arter.	Ja	Ja - utveckla EU-lagstiftning - utveckla nationella styrmedel - pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser - utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer - ta fram kemikaliestatistik - upplysa och kommunicera	-	-	<u>Nationellt</u> Ja, stor inverkan nationellt med avseende på förebyggande kemikaliekontroll. En god kemikaliekontroll är en förutsättning för att bevara biologisk mångfald
Mål 16 Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer	-	-	Ja	Nej - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete	<u>Internationellt</u> Ja, stor inverkan internationellt med avseende på institutioner för kemikaliekontroll. Verksamheten bedöms möjlig att utöka, förutsatt att stöd för det finns i de strategier som styr utvecklingssamarbetet.
16.6 Bygga upp effektiva och transparenta institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.	-	-	Ja	Nej - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete	<u>Internationellt</u> Ja, stor inverkan internationellt med avseende på institutioner för kemikaliekontroll. Verksamheten bedöms möjlig att utöka, förutsatt att stöd för det finns i de strategier som styr utvecklingssamarbetet.
Mål 17 Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling	-	-	Ja	Nej - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete	<u>Internationellt</u> Ja, stor inverkan internationellt. Kemikalieinspektionens arbete med stöd till infrastruktur och kapacitet för förebyggande kemikaliekontroll är välfärdsgrundande och bidrar till fattigdomsbekämpning och till länders uppfyllande av målen i hållbar utveckling. Verksamheten bedöms möjlig att utöka, förutsatt att stöd för det finns i de strategier som styr utvecklingssamarbetet.
17.1 Stärka den inhemska resursmobiliseringen, inklusive genom internationellt stöd till utvecklingsländerna, för att	-	-	Nej	Ja - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete	<u>Internationellt</u> Nej, mindre inverkan internationellt. Kemikalieinspektionens arbete inom SAICM och med vägledning för inhemskt finansierad infrastruktur för förebyggande kemikaliekontroll är ett bidrag till delmål 17.1.

Mål och delmål i Agenda 2030	Stor inverkan nationellt (inkl. EU) (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Stor inverkan internationellt (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses samt om den bedöms vara tillräcklig (ja/nej)	Kommentar
förbättra den inhemska kapaciteten att ta upp skatter och andra intäkter.					
17.9 Öka det internationella stödet för genomförande av effektiv och riktad kapacitetsuppbyggnad i utvecklingsländerna till stöd för nationella planer för att genomföra alla målen för hållbar utveckling, inklusive genom samarbete nord-syd och syd-syd samt trepartssamarbete	-	-	Ja	Nej - konventioner och överenskommelser - utvecklingssamarbete	<u>Internationellt</u> Ja, stor inverkan internationellt. Kemikalieinspektionens arbete med stöd till utveckling av den globala kemikaliestrategin, SAICM, är ett bidrag till delmål 17.9. Kemikalieinspektionens arbete med stöd till infrastruktur och kapacitet för förebyggande kemikaliekontroll är välfärdsgrundande och bidrar till fattigdomsbekämpning och till länders uppfyllande av målen i hållbar utveckling. Verksamheten bedöms möjlig att utöka, förutsatt att stöd för det finns i de strategier som styr utvecklingssamarbetet.

5.2 Bedömning av om verksamheten är tillräcklig

Hela Kemikalieinspektionens verksamhet är inriktad på att verka för en god och förebyggande kemikaliekontroll så att miljökvalitetsmålet Giffri miljö och de andra miljömålen ska nås. Kemikalieinspektionens verksamhet ligger på så vis väl i linje även med de globala hållbarhetsmålen. I det här avsnittet ger vi bakgrunden till vår bedömning om Kemikalieinspektionens verksamhet är tillräcklig för att Sverige ska kunna uppfylla mål och delmål i Agenda 2030 nationellt och bidra till att målen nås globalt.

Kemikalieinspektionen har en viktig roll dels i utvecklingen och tillämpningen av regler för kemiska produkter och varor och dels att med andra styrmedel få aktörer i samhället att prioritera och vidta ytterligare nödvändiga åtgärder. Inom ramen för våra befintliga resurser genomför vi betydelsefulla insatser i Sverige, inom EU och internationellt. För att uppnå miljökvalitetsmålet Giffri miljö och Agenda 2030, bedömer vi att det framförallt är tre områden som behöver stärkas långsiktigt:

- Regeringens särskilda satsning på handlingsplanen för en giftfri vardag behöver permanentas, och på sikt utökas
- För att Sverige fortsatt ska kunna ha en hög ambition i utvecklingen av regler inom EU behövs förstärkningar för Kemikalieinspektionens grundläggande arbete som expert i EU:s lagstiftningsprocesser
- Möjligheterna för myndigheten att främja forskning, utveckling och innovation behöver stärkas genom ett särskilt undersökningsanslag och bemyndigande

5.2.1 Långsiktig och utökad satsning på Giffri vardag en förutsättning för att verksamheten nationellt och inom EU ska vara tillräcklig

Att minska de kemiska riskerna i vardagen är ett viktigt steg mot riksdagens miljökvalitetsmål Giffri miljö och Agenda 2030. Regeringen gav i december 2010 Kemikalieinspektionen i uppdrag²⁸ att ta fram och genomföra en handlingsplan för en giftfri vardag för åren 2011 – 2014. År 2014 redovisade²⁹ vi för regeringen hur handlingsplanen kunde vidareutvecklas för perioden 2015 – 2020. Regeringen har sedan beslutat att handlingsplanen ska utvecklas och förlängas. Nuvarande uppdrag löper till 2017³⁰. I budgetpropositionen³¹ aviserade regeringen en förlängning fram till och med år 2020. Kemikalieinspektionen tilldelas där 37 mnkr extra medel per år för arbetet med handlingsplanen. Även andra myndigheter och organisationer har fått förstärkningar för att arbeta med Giffri vardag, via eget anslag eller via Kemikalieinspektionen.

Regeringens satsning har gjort det möjligt för Kemikalieinspektionen att kraftigt utöka sina insatser nationellt, inom EU och internationellt. Handlingsplanen innebär främst en förstärkning av Kemikalieinspektionens basverksamhet inom kemikaliekontrollen och finansierar därmed en stor del av Kemikalieinspektionens EU-arbete och över hälften av all tillsyn som gäller förbjudna ämnen i varor. Insatserna har bland annat handlat om att ta fram

²⁸ Uppdrag till Kemikalieinspektionen om framtagande och genomförande av handlingsplan för en giftfri vardag. 2010-12-22. M2010/4986/Kk m.fl.

²⁹ Kemikalieinspektionen (2014). Handlingsplan för en giftfri vardag 2015 - 2020. Skydda barnen bättre. Rapport 5/14.

³⁰ Uppdrag om handlingsplan för att genomföra strategin om en giftfri vardag och nå miljökvalitetsmålet Giffri miljö 2015-2017. 2015-01-08. M2015/375/Ke.

³¹ Regeringens budgetproposition 2015/16:1, Utgiftsområde 20

förslag till EU-begränsningar och farlighetsklassificeringar för kemiska ämnen samt ta fram vetenskapligt underlag och driva på för att hormonstörande ämnen och nanomaterial ska tas omhand av EU:s kemikalielagstiftningar. Resurser har också lagts på att utveckla verksamhet inom områden som branschdialoger, konsumentupplysning, och ta fram förslag om offentlig upphandling och miljöskatter. Det är viktiga kompletterande styrmedel till regelutveckling och tillsyn och där de extra medlen gjort det möjligt att kraftsamla för att få resultat.

Kemikalieinspektionens och andra aktörers arbete med handlingsplanen för en giftfri vardag är en viktig del av arbetet för miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö³². Handlingsplanen är på samma sätt viktig för att genomföra åtgärder för att uppfylla Agenda 2030. Medlen för handlingsplanen finansierar en betydande del av den verksamhet på Kemikalieinspektionen som har stor inverkan på mål och delmål i Agenda 2030.

Kemikalieinspektionen pekar i sitt budgetunderlag³³ till regeringen på att det på sikt är bättre att myndighetens grundanslag förstärks framför tillfälliga satsningar för att Kemikalieinspektionens arbete i EU, nationell tillsyn och inom andra områden ska kunna drivas långsiktigt. Vi bedömer att den långsiktigheten är nödvändig för att det ska vara möjligt att genomföra tillräckliga åtgärder för att uppfylla Agenda 2030 avseende de kemikalierelaterade aspekterna. I budgetunderlaget lyfter vi även fram behovet av resursförstärkning för att ytterligare utveckla handlingsplanen för att stödja arbetet för Giftfri miljö. Kemikalieinspektionen ger i budgetunderlaget exempel på hur arbetet nationellt, inom EU och internationellt skulle kunna utvecklas under de närmaste tre åren. För att uppfylla de kemikalierelaterade aspekterna i Agenda 2030 bedömer vi att satsningen på handlingsplanen på sikt behöver utökas. Detta är bakgrunden till att vi i verksamhetsanalysen bedömer verksamheten som möjlig att utöka och i vissa fall tillräcklig ”under förutsättning att den särskilda satsningen på handlingsplanen för giftfri vardag kan permanentas och på sikt utökas”.

5.2.2 Förstärkningar behövs för att upprätthålla nivån i EU-arbetet

Med nuvarande inriktning på handlingsplanen Giftfri vardag, som innebär en ökad ambition när det gäller nationella begränsningar och åtgärdsprogram, behöver Kemikalieinspektionen förstärkningar för att kunna upprätthålla nivån i det grundläggande arbetet inom EU som expertmyndighet i EU:s lagstiftningsprocesser³⁴. Mängden arbete för myndigheten har ökat i takt med att Reach successivt har trätt i kraft i alla sina delar, liksom utvecklingen och över synen av de stora lagstiftningarna inom bekämpningsmedelsområdet. Vi behöver också bredda vårt EU-arbete och hantera kemikaliefrågor i en bredare kontext, exempelvis inom cirkulär ekonomi, samt öka de strategiska insatserna och samverkan med andra aktörer på EU-nivå. EU-arenan är central för kemikaliekontrollen, och det behövs länder som eftersträvar en hög skyddsnivå som driver på utvecklingen. Vi bedömer att det är nödvändigt för att de grundläggande lagstiftningarna inom kemikalieområdet i praktiken ska leverera den skyddsnivå för människors hälsa och miljön som tänkt genom tillståndsprövning och begränsningar för farliga kemiska ämnen. Sverige och Kemikalieinspektionen har en viktig roll i det arbetet. Att Sverige är drivande blir än viktigare då EU-samarbetet ifrågasätts allt mer och flera medlemsländer har helt andra prioriteringar än miljöfrågor och kemikaliekontroll.

³² På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken. Prop. 2013/14:39 (bet. 2013/14: MJU 13, rskr. 2013/14:185).

³³ Kemikalieinspektionens budgetunderlag 2017 – 2019.

³⁴ Kemikalieinspektionens budgetunderlag 2016 – 2018.

5.2.3 Långsiktig satsning på forskning, utveckling och innovation för Giftfri miljö behövs

Giftfri miljö är ett utmanande och svåruppnåeligt mål, och det finns ett stort behov av kunskapsuppbyggnad och utveckling av ny teknik och innovation. Behovet av långsiktiga satsningar är stort (se avsnitt 6.1). Kemikalieinspektionen har idag inget eget forsknings- eller undersökningsanslag. Eftersom tillämpad forskning och undersökningar som behövs för den förebyggande kemikaliekontrollen är svåra att få finansierad via forskningsråd, som har ett bredare och delvis annat fokus, har Kemikalieinspektionen i sitt budgetunderlag till regeringen föreslagit att myndigheten bemyndigas att teckna fleråriga avtal samt lägga egna uppdrag på olika forskningsorganisationer genom ett riktat anslag³⁵.

5.2.4 Fortsatt utvecklingssamarbete som bidrar till hållbar utveckling internationellt behövs

I Politiken för global utveckling (PGU)³⁶ har regeringen prioriterat sex globala utmaningar, däribland ”klimatförändringar och miljöpåverkan”. Ett av fokusområdena under den utmaningen är kemikaliehantering. Målet på kemikalieområdet är att användningen av farliga kemikalier i utvecklingsländer ska minska och att omhändertagandet av farligt avfall ska förbättras. För att genomföra det vill regeringen bland annat fortsätta arbetet med att stödja länder som vill utveckla nationell kemikaliekontroll samt verka för att globala överenskommelser på kemikalieområdet genomförs och vidareutvecklas. I PGU-skrivelsen³⁷ från 2012 skriver regeringen att kemikaliehantering är en fortsatt central del i arbetet inom utmaningen klimatförändringar och miljöpåverkan, i PGU-skrivelsen från 2016 visar regeringen på kemikaliefrågornas roll i relation till de globala hållbarhetsmålen³⁸ och i propositionen ”På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken” (2013/14:39) slogs fast att ”en ambitiös reglering av kemikalier på global nivå är en förutsättning för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö samt för att nå en hållbar utveckling”.

Kemikalieinspektionen medverkar i enlighet med myndighetens instruktion i det miljöarbete som bedrivs inom ramen för svenskt utvecklingssamarbete, inom den svenska politiken för global utveckling (PGU) och inom det internationella samarbetet i övrigt. Ett fortsatt genomförande av PGU, där kemikaliesamarbete ingår, kommer att bidra till uppfyllandet av Agenda 2030 globalt. Genom att kemikaliefrågan har förts in i flera delar av 2030 agendan tydliggörs att en säker kemikaliehantering kan ha en direkt positiv effekt på övergripande målsättningar inom hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning. Kemikalieinspektionen redovisade i juni 2013 till regeringen hur förebyggande kemikaliekontroll är en förutsättning för hållbar utveckling globalt³⁹.

Det finns idag stora skillnader mellan länders kontroll och hantering av kemikalier. Då en växande andel av användningen och produktionen av farliga kemikalier sker i länder med bristfällig kemikaliekontroll ökar riskerna för allvarliga hälso- och miljöproblem. Sverige har efterfrågade erfarenheter om hur vi har ersatt farliga ämnen med mindre farliga alternativ och

³⁵ Kemikalieinspektionens budgetunderlag 2017 – 2019.

³⁶ Beslutades av Sveriges riksdag 2003 (Prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112)

³⁷ Regeringens skrivelse 2011/12:167

³⁸ Regeringens skrivelse 2015/16:182

³⁹ Förebyggande kemikaliekontroll – en förutsättning för hållbar utveckling globalt. Rapport från ett regeringsuppdrag. Kemikalieinspektionen 2013-06-14, dnr H13-01131.

http://www3.kemi.se/Documents/Om_Kemi/Docs/Regeringsuppdrag/F%c3%b6rebyggande_kemikaliekontroll_20130614.pdf

hur vi organiserat kemikaliekontrollen. Även om punktinsatser i länderna kan ske med biståndsfinansiering så kan den långsiktiga löpande kemikaliekontrollen inte finansieras så. Länderna måste själva ansvara för sin kemikaliekontroll och därför är stöd till att utforma hållbara finansieringslösningar väsentligt.

Behoven av utveckling av kemikaliekontroll i andra länder genom att stödja uppbyggnad av lagar och institutioner är alltså stora. Det är också i linje med regeringens skrivelse ”Policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet” som remitterats⁴⁰ och som Kemikalieinspektionen ställer sig positiv till. Bedömningen som vi har gjort av om verksamheten är tillräcklig, är en avvägning av hur stort ansvar för att stödja utvecklingsländer som Sverige och Kemikalieinspektionen ska axla. Kemikalieinspektionens pågående arbete med att bidra till stärkt kemikaliekontroll internationellt genom utvecklingen av lagar och institutioner är en verksamhet där få andra biståndsgivande länder är aktiva. Kemikalieinspektionens insatser blir därför särskilt viktiga. Det är en verksamhet som stegvis skulle kunna utökas, förutsatt att det prioriteras i de strategier som styr utvecklingssamarbetet.

5.3 Andra viktiga kopplingar till mål i Agenda 2030

Det finns flera mål och delmål i Agenda 2030 där vi har bedömt att Kemikalieinspektionens verksamhet i och för sig är viktig. Dessa mål har dock inte tagits med i tabellen (avsnitt 5.1) som enligt regeringens uppdrag endast ska redovisa de mål och delmål där verksamheten har *störst* inverkan. Det gäller exempelvis mål om att säkerställa en likvärdig utbildning (mål 4), uppnå jämställdhet (mål 5), tillgång till hållbar energi (mål 7) och bekämpa klimatförändringarna (mål 13). För flera av dessa mål finns det emellertid intressanta och viktiga kopplingar till en god kemikaliekontroll.

Nedan ger vi några exempel på kopplingar mellan kemikalier, klimat och energi respektive kemikalier och jämställdhet.

5.3.1 Klimat, energi och kemikalier

Det finns både potentiella synergier och konflikter mellan kemikaliekontroll och agendans mål om tillgång till hållbar energi (mål 7) och mål om att bekämpa klimatförändringarna (mål 13). Några exempel:

- Tillverkning av kemikalier är ofta energikrävande och bidrar till utsläpp av klimatpåverkande koldioxid. En del kemiska ämnen som framställs har lång livstid i atmosfären, och kan ha tusenfalt gånger högre växthuseffekt per kilo än koldioxid⁴¹.
- Idag framställs de flesta kemikalier från fossil råvara. Forskning och innovation som inbegriper utveckling av nya mindre farliga kemikalier och material och som samtidigt utgår ifrån en biobaserad råvara skulle kunna gynna både klimat- och kemikaliemål.
- Att förebygga uppkomst av avfall och öka återanvändning och materialåtervinning kan gynna såväl klimatmål som minska energianvändningen och bidra till en säker kemikaliehantering, under förutsättning att de farligaste ämnena fasas ut ur materialkretsloppen.
- Stora investeringar görs idag i ny klimatsmart teknik. Utvecklingen av ny teknik och nya lösningar måste ta hänsyn till kemikaliers hälso- och miljöegenskaper i ett tidigt skede för att undvika kostsamma misstag.

⁴⁰ Utrikesdepartementet 2016/09273/IU

⁴¹ Forster, P *et al* (2007). Changes in Atmospheric Constituents and in Radioactive Forcing. In: Climate Change 2007: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Cambridge University Press.

- Minskad användning av bensin och andra fossila petroleumprodukter för transporter, liksom minskad förbränning av kol och olja för energiproduktion, minskar utsläppen av ett stort antal giftiga ämnen.
- Ett varmare klimat kan leda till en ökad användning av bekämpningsmedel⁴², och att farliga ämnen frigörs från smältande isar i Arktis.

5.3.2 Jämställdhetsperspektiv avseende kemikalier

Arbetet för en ökad jämställdhet i samhället är viktig för en hållbar utveckling, och ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i genomförandet av Agenda 2030. En vägledning⁴³ från FN:s utvecklingsprogram, UNDP, rekommenderar två perspektiv relaterade till gender och kemikaliehantering utifrån ett globalt perspektiv: att säkerställa ett aktivt involverande av kvinnor i policyutveckling och i beslutsfattande processer samt att öka medvetenheten om kopplingarna mellan exponering av olika kemikalier och könsskillnader i risker och effekter.

Kemikalieinspektionen bedömer att mål 5 om att uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt inte tillhör de mål som vår verksamhet har störst inverkan på. På flera sätt har vi emellertid arbetat för att integrera jämställdhetsperspektiv i det arbete vi gör med kemikaliekontroll:

Vilka kemikalier som män och kvinnor exponeras för, liksom upptag och ansamling i kroppen, skiljer sig delvis åt beroende på kön. Även de effekter som olika kemikalier kan ge upphov till kan skilja sig åt beroende på om det är en man eller kvinna som exponeras. Kemikalieinspektionen har tidigare låtit Institutet för miljömedicin göra en kunskapsammansättning⁴⁴ av studier som belyser olikheter mellan män och kvinnor i skyddet mot hälso-skadliga effekter av kemikalier. Detta arbete har legat till grund för insatser som Kemikalieinspektionen gjort på senare år. Några exempel:

- Två typer av effekter där skillnaderna mellan män och kvinnor kan vara särskilt tydliga är hormonstörande effekter och effekter på fortplantningen. Kemikalieinspektionen deltar i expertgrupper under OECD:s testmetodprogram, bland annat med inriktning på att ta fram testmetoder och vägledningsdokument för bedömning av hormonstörande ämnen. I den löpande riskbedömningen av kemikalier tar vi hänsyn till testning för effekter på såväl manlig som kvinnlig fortplantning.
- I juni 2013 anordnade Kemikalieinspektionens Toxikologiska råd ett seminarium om könsskillnader och kemikalier, "Påverkar kemikalier kvinnor och män på samma sätt?".
- Jämställdhetsaspekter beaktas också i Kemikalieinspektionens internationella arbete, där flera av de större biståndsprogrammen innefattar en analys av hur män och kvinnor kan påverkas av de insatser som görs. Jämställdhetsaspekterna beaktas också i det praktiska genomförandet av insatserna och i de råd som ges.

⁴² Kemikalieinspektionen (2010). Klimatförändringarna – en utmaning för jordbruket och Giftfri miljö. PM 2/10.

⁴³ UNDP (2011). Gender Mainstreaming Guidance Series. Chemicals and Gender.

⁴⁴ Vahter M, Bellander T, Berglund M, *et al* (2006). Kemikalier och könsskillnader. IMM-Rapport nr 3/2006. Institutet för miljömedicin, Karolinska Institutet, Stockholm. Dnr. 342-774-06.

6 Ytterligare åtgärder för att uppfylla Agenda 2030

I det här kapitlet beskriver vi översiktligt vilka ytterligare åtgärder som behövs för att uppfylla agendans mål och delmål på nationell nivå och för att bidra till att målen nås globalt.

6.1 Fortsatta insatser för Giftfri miljö efter 2020 behövs

Genom att vidta åtgärder för att nå generationsmålet, miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö och etappmålen för farliga ämnen uppnås även relevanta mål och delmål i Agenda 2030 avseende kemikalier. Kemikalieinspektionen bedömer att det ännu inte finns tillräckliga förutsättningar på plats för att nå Giftfri miljö till år 2020. Giftfri miljö är ett av de miljö kvalitetsmål som bedöms vara svårast att uppnå och kraftfulla insatser behövs nationellt, inom EU och internationellt.

Viktiga framsteg har dock gjorts under de senaste tio åren. Miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö har haft stor betydelse och varit en framgångsfaktor när det gäller utveckling av styrmedel och åtgärder nationellt, inom EU och internationellt. Giftfri miljö är konkretare än de globala hållbarhetsmålen och innehåller genom sina preciseringar de grundkomponenter som behövs för en förebyggande kemikaliekontroll (avsnitt 4.1). De globala målen kan inte ersätta Giftfri miljö, utan arbetet för en giftfri miljö behöver fortgå även efter 2020. Därför behöver ett nytt målår sättas.

Kemikaliefrågorna är komplexa och berör i stort sett hela samhället och i princip alla samhällets aktörer. Företag, myndigheter, kommuner, landsting och andra organisationer är viktiga i arbetet med att genomföra åtgärder så att miljömålen och Agenda 2030 kan nås. Det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö med sina preciseringar kan tillsammans med generationsmålet och etappmålen vägleda aktörer om vilka insatser som behövs för att nå både de svenska miljömålen och Agenda 2030, såväl i Sverige, inom EU som internationellt.

För att minska de risker som kemikalier utgör för människor och miljön är det helt avgörande att nya produkter med mindre farliga kemiska ämnen utvecklas så att (särskilt) farliga ämnen kan ersättas. Även kemikaliefria lösningar, nya metoder och tekniker, nya affärsmodeller och informationsverktyg behöver utvecklas. Att information om varors och materials innehåll av farliga ämnen förmedlas under hela livscykeln är också en nyckelfråga. Då kan förutsättningar skapas för en säker återvinning av avfall, för att avgifta materialkretslopp, för hållbara konsumtionsmönster och därmed synergier mellan miljömål så som ökad resurseffektivitet, minskad klimatpåverkan och giftfri miljö. Att främja innovation som bidrar till att nå miljömålen har potential att stärka svenska företags långsiktiga konkurrenskraft och skapa tillväxt och jobb. Vi ser möjligheten att Agenda 2030 kan tydliggöra och stärka kopplingarna mellan de nationella miljömålen och innovation i form av utveckling av nya miljövänligare lösningar.

På regeringens uppdrag redovisade Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas, i oktober 2015 en analys av och strategi för forskning till stöd för att uppnå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö för perioden 2015 - 2025⁴⁵. Analysen, som utgår ifrån de sex preciseringarna till Giftfri miljö, visar på viktiga behov av kunskapsuppbyggnad inom särskilt tre områden: 1) att bättre identifiera källor och förstå spridning, fördelning och omvandling av kemikalier som komplexa blandningar i miljön, 2) att bättre kunna bedöma risker kopplade till exponering, och 3) att samhället bättre ska kunna prioritera och välja

⁴⁵ Formas (2015). Forskning till stöd för att uppnå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö – Analys och strategi. Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, oktober 2015. http://www.formas.se/PageFiles/15214/Formas_Giftfri%20milj%c3%b6.pdf

mellan åtgärder. Viktiga slutsatser är att långsiktiga nationella forskningsprogram med tvärvetenskapliga ansatser behövs som kan utveckla ny kunskap och nya metoder, samt att forskningsresultat behöver sammanställas och spridas i ökad utsträckning för att de ska användas. Det senare påtalas också i utredningen om spridning av PFAS-föreningar i dricksvatten⁴⁶. Kemikalieinspektionen bedömer att en ökad satsning på forskning för Giftfri miljö väsentligt skulle förbättra förutsättningarna till att uppfylla miljökvalitetsmålet och Agenda 2030.

6.2 Åtgärdsförslag av särskild vikt för att bidra till Agenda 2030

Kemikalieinspektionen ser ett stort behov av fortsatt utveckling av regler inom kemikalieområdet för att skydda människors hälsa och miljön, exempelvis inom områden som nanomaterial och hormonstörande ämnen. Ekonomiska- och informativa styrmedel behövs som komplement till lagstiftningen. En nyckelfråga är insatser för att information om innehållet i varor ska bli tillgänglig i leverantörskedjor, för konsumenter och i avfallsledet.

Vi ser behov av utveckling också inom områden som primärt ligger inom andra myndigheters ansvarsområden, såsom material i kontakt med livsmedel, kosmetika, läkemedels miljöpåverkan samt inom avfallslagstiftningen. I det här avsnittet hänvisar vi, i enlighet med uppdraget, främst till förslag som avser Kemikalieinspektionens ansvarsområde.

Riksdagen fattade 2014 beslut om en strategi för Giftfri miljö⁴⁷ som tar upp många förslag som Kemikalieinspektionen har lämnat under de senaste åren (se nedan). I början av 2015 fick Kemikalieinspektionen i uppdrag av regeringen att fortsätta utveckla handlingsplanen för en giftfri vardag för att genomföra strategin⁴⁸. I maj 2016 redovisade regeringen i en skrivelse⁴⁹ till riksdagen de åtgärder som vidtagits i syfte att stärka arbetet med att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö. Skrivelsen är delvis en uppföljning av strategin.

Under senare år har Kemikalieinspektionen tagit fram underlag som beskriver behov av insatser för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö och hur styrmedel och åtgärder kan utvecklas.⁵⁰ Det handlar bland annat om

⁴⁶ Enander, G. (2016). Utredningen om spridning av PFAS-föreningar i dricksvatten (M 2015:B). Uppdrag av regeringskansliet, Miljö- och energidepartementet den 19 oktober 2015.

⁴⁷ Propositionen På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken (prop. 2013/14:39).

⁴⁸ Uppdrag om handlingsplan för att genomföra strategin om en giftfri vardag och nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö 2015–2017. Regeringsbeslut 1:2. M2015/375/Ke.

⁴⁹ Regeringens skrivelse Giftfri vardag (2015/16:169).

⁵⁰ Naturvårdsverket (2015). Mål i sikte. Analys och bedömning av de 16 miljökvalitetsmålen i fördjupad utvärdering, volym 1. Rapport 6662. Inkluderar Kemikalieinspektionens analys och bedömning för Giftfri miljö.

- hur lagstiftningen kan utvecklas och effektiviseras^{51,52,53,54,55,56,57},
- hur vissa grupper av farliga kemiska ämnen kan fasas ut^{58,59}, och
- hur vi kan skydda barnen bättre (handlingsplan för en giftfri vardag)⁶⁰

Miljömålsrådet har under 2016 tagit fram en gemensam lista med åtgärder⁶¹ som myndigheterna åtagit sig att genomföra i samverkan. Exempel som rör Giftfri miljö är åtgärder för alternativ till kemisk bekämpning av växtskadegörare och åtgärder för giftfria och resurs-effektiva kretslopp.

Nedan lyfter vi särskilt fram några åtgärdsförslag som är av strategisk vikt för att Sverige ska kunna uppfylla Agenda 2030 och bidra till att agendan genomförs globalt.

6.2.1 Nationellt och inom EU

Förslag

Sverige bör fortsatt verka på politisk och teknisk nivå för att en ambitiös EU-strategi för giftfri miljö tas fram till år 2018 och genomförs i linje med det sjunde miljöhandlingsprogrammet. Bland annat anges i programmet att giftfria materialkretslopp ska främjas, liksom arbetet med svårnedbrytbara ämnen.

Enligt EU:s sjunde miljöhandlingsprogram ska EU-kommissionen ta fram en gemensam strategi för giftfri miljö till år 2018. Sverige har varit aktivt i utformningen av programmet och fortsatta insatser både på politisk och teknisk nivå är centralt för att säkerställa att strategin tas fram och genomförs i linje med de ambitioner som slagits fast av Europeiska rådet och parlamentet. Bland annat anges i programmet att giftfria materialkretslopp ska främjas, vilket är en viktig förutsättning för att kunna åstadkomma en cirkulär ekonomi med säker användning av återvunnet material. En stärkt kemikaliekontroll behöver beaktas i olika åtgärder som rör avfallshantering, resurseffektivisering och ökad materialåtervinning.

Den europeiska kemikaliemyndigheten Echa anordnade en workshop i januari 2016 om hur arbetet med kemikaliEFörordningen Reach kan utvecklas för att öka EU:s bidrag till att nå de globala hållbarhetsmålen och bidra till EU:s sjunde miljöhandlingsprogram och cirkulär ekonomi⁶². En slutsats är att EU kan göra mer, bland annat när det gäller att ta fram och tillgängliggöra information till olika aktörer som kan underlätta kommunikation i leverantörskedjor och substitution. Tillämpning av gemensamma riktlinjer för informationsöverföring

⁵¹ Kemikalieinspektionen (2012). Bättre EU-regler för en giftfri miljö. Rapport 1/12.

⁵² Kemikalieinspektionen (2014). Utveckla och effektivisera Reach – en handlingsplan. Rapport 4/14.

⁵³ Kemikalieinspektionen (2015). Hälsoskadliga kemiska ämnen i byggprodukter – förslag till nationella regler. Rapport 8/15.

⁵⁴ Kemikalieinspektionen (2015). Farliga kemiska ämnen i textil – förslag till riskhanterande åtgärder. Rapport 9/15.

⁵⁵ Kemikalieinspektionen (2016). Vägen till giftfria och resurseffektiva kretslopp – en strategi för arbetet i EU och internationellt inom kemikalielagstiftningen. Rapport 7/16.

⁵⁶ Kemikalieinspektionen (2016). Förslag till nationella regler för högfluorerade ämnen i brandsläckningsskum. Rapport 1/16.

⁵⁷ Kemikalieinspektionen (2016). Strategi för att minska användningen av högfluorerade ämnen, PFAS. Rapport 9/16.

⁵⁸ Se fotnoten ovan.

⁵⁹ Kemikalieinspektionen (2014). Förslag till utfasning av fortplantningsstörande och hormonstörande ftalater i Sverige. Rapport 7/14.

⁶⁰ Kemikalieinspektionen (2015). Handlingsplan för en giftfri vardag 2011-2014 slutredovisning. Rapport 1/15.

⁶¹ Miljömålsrådets gemensamma åtgärdslista 2016:

http://www.miljomalsradet.se/Global/19_vem_gor_vad/miljomalsradet/2016/atgardslista-2016.pdf

⁶² ECHA workshop on REACH(ing) the WSSD 2020 goals, 27-28 januari 2016, Helsingfors.

om farliga ämnens förekomst i varor under hela livscykeln är en förutsättning för att nå flera nationella miljömål och bidra till att uppfylla Agenda 2030. Det program för information om kemikalier i varor (CiP) som tagits fram inom den globala kemikaliestrategin SAICM bör genomföras. Samarbete krävs såväl globalt som inom EU och nationellt. Särskilt viktigt är fortsatta framsteg inom produktområden såsom leksaker, bygg, elektronik och textil.

Ett annat viktigt område inom det sjunde miljöhandlingsprogrammet är att verka för en EU-handlingsplan för svårnedbrytbara ämnen, där en viktig ämnesgrupp är högfluorerade ämnen.

Förslag

Regeringen bör överväga att stärka kunskapen inom högre utbildning om hälso- och miljöaspekter av samhällets kemikalieanvändning, särskilt inom tekniska- och samhällsvetenskapliga utbildningar och forskning, för att säkra framtida kompetensförsörjning hos företag, kommuner, myndigheter och organisationer.

Samhällets olika funktioner behöver agera i samma riktning. Det krävs kunskap för att förstå hur kemikaliefrågan påverkar den dagliga verksamhet som bedrivs, vilket ansvar olika verksamhetsutövare har och insikt om vilka kostnader som står på spel. Likaså behövs en bred och ökad förståelse för kemikalieproblematiken som en del av hållbar utveckling och behovet av att hitta nya lösningar, för att innovation och utveckling ska kunna ta fart. Vi bedömer att detta är en långsiktig strategisk fråga för Sverige. Framförallt inom tekniska- och samhällsvetenskapliga utbildningar behöver kunskapen inom detta område stärkas eftersom de utbildar framtidens arbetskraft som är nyckeln till att identifiera och få till stånd nya lösningar och styrmedel. Det är också nödvändigt för att säkerställa framtida kompetensförsörjning hos företag, kommuner, myndigheter och organisationer.

6.2.2 Internationellt

Förslag

Sverige bör verka aktivt för att ett förnyat globalt kemikaliemål med tidsatta delmål om säker kemikaliehantering antas. Målet bör beslutas av en tvärsektoriell instans på samma nivå som det nuvarande 2020-målet (WSSD⁶³ eller UNGA⁶⁴).

Det nuvarande internationella kemikaliemålet sträcker sig till 2020 och avspeglas i Agenda 2030 i delmålet 12.4, som också sträcker sig till 2020. Oavsett om 2020-målet nås eller inte kommer det finnas behov av att arbeta med en säker hantering av kemikalier och avfall efter 2020. Även om andra delmål inom Agenda 2030 indirekt ger världssamfundet mandat att arbeta med en säker hantering av kemikalier och avfall till 2030 vore det önskvärt att enas om en ny global målsättning. SAICM:s senaste högnivåmöte enades om en process för att till nästa högnivåmöte år 2020 ta fram förslag till struktur och innehåll av ett ramverk för det globala kemikalie- och avfallsarbetet efter 2020. För att ge målet tillräcklig tyngd och koppling till frågor utöver miljöområdet är det önskvärt att den nya målsättningen antas av en tvärsektoriell instans åtminstone på samma nivå som 2020-målet som antogs av FN:s världstoppmöte om hållbar utveckling år 2002.

⁶³ World Summit on Sustainable Development

⁶⁴ FN:s generalförsamling

Förslag

Sverige bör verka för att få till stånd förhandlingar om en ramkonvention eller internationella regler för att hantera kemiska ämnen som är av ”global concern” utöver POPs⁶⁵ och kvicksilver.

De allra farligaste kemikalierna som sprids globalt behöver begränsas på global nivå. En brist i den nuvarande strukturen av konventioner och överenskommelser är att bindande konventioner endast finns för POPs-ämnen⁶⁶ och för kvicksilver. Om ämnen med andra egenskaper (t.ex. hormonstörande ämnen) skulle visa sig innebära sådana problem att globala åtgärder krävs, så finns det inte någon plattform för sådana beslut. Att förhandla fram en ny konvention vid varje sådant tillfälle är mycket tids- och kostnadskrävande. För att effektivare kunna ge en internationell respons på globala hälso- eller miljöproblem finns ett behov av ett bindande globalt instrument om kemikaliesäkerhet. En ramkonvention eller liknande skulle bara kunna hantera de största globala problemen och skulle därför med fördel kunna kombineras med ett fortsatt frivilligt samarbete - ett fortsatt SAICM.

⁶⁵ Persistent Organic Pollutants, POPs, regleras globalt genom Stockholmskonventionen. Det är ämnen som är mycket långlivade i miljön och ansamlas i levande organismer och i näringskedjan.

⁶⁶ Se fotnoten ovan.

Etappmål för farliga ämnen

Regeringen har fastställt åtta etappmål för farliga ämnen⁶⁷:

1. Särskilt farliga ämnen
2. Kunskap om ämnens hälso- och miljöegenskaper
3. Information om farliga ämnen i varor
4. Utveckling och tillämpning av EU:s kemikalierregler
5. Effektivare kemikalietillsyn inom EU
6. Giftfria och resurseffektiva kretslopp
7. Minska barns exponering för farliga kemikalier
8. Ökad miljöhänsyn i EU:s läkemedelslagstiftning och internationellt

Etappmålen bidrar i första hand till möjligheterna att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Etappmålen påverkar även möjligheterna att nå miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan, Ett rikt växt- och djurliv samt de vattenrelaterade miljö kvalitetsmålen Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet och Hav i balans samt levande kust och skärgård.

1. Särskilt farliga ämnen

Beslut som fattas inom EU och internationellt om särskilt farliga ämnen ska innehålla åtgärder som innebär att:

- Hormonstörande respektive kraftigt allergiframkallande ämnen betraktas som särskilt farliga ämnen i relevanta regelverk senast år 2015.
- Särskilt farliga ämnen blir föremål för prövning eller beslut om utfasning under gällande regelverk inom alla användningsområden senast år 2018.
- Särskilt farliga ämnen används endast under strikt reglerade omständigheter i produktionsprocesser senast år 2018.
- I relevanta regelverk inkluderar uttrycket ”särskilt farliga ämnen” även ämnen med andra allvarliga egenskaper än de som omfattas av nuvarande specifika kriterier och som inger motsvarande grad av betänklighet senast år 2018.

2. Kunskap om ämnens hälso- och miljöegenskaper

Beslut som fattas inom EU och internationellt ställer krav på att uppgifter om miljö- och hälsofarliga egenskaper hos kemiska ämnen ska vara tillgängliga och tillräckliga för att möjliggöra riskbedömning för alla användningsområden. Besluten ska innehålla åtgärder som innebär att:

- Relevanta regelverk ställer senast år 2015 krav på kunskap samt uppgifter om förekomst gällande nanopartiklar och nanomaterial som är tillräckliga för att bedöma och minimera hälso- och miljöeffekter av sådana.

⁶⁷ Ds 2012:23 Svenska miljömål – preciserings av miljö kvalitetsmålen och en första uppsättning etappmål, regeringens beslut M2013/1740/Ke samt regeringens beslut M2013/2682/Ke.

- Förutsättningar finns senast år 2015 för att relevanta regelverk kan beakta kombinationseffekter vid exponering för kemikalier.
- Regelverken beaktar senast år 2015 att barn är särskilt känsliga för påverkan från kemikalier.
- Informationskraven i samband med registrering i Reach för ämnen som tillverkas eller importerar i lägre kvantiteter (mindre än 10 ton per tillverkare eller importör och år) stärks senast år 2018.

3. Information om farliga ämnen i varor

- Regelverk eller överenskommelser inom EU eller internationellt ska tillämpas så att information om miljö- och hälsofarliga ämnen i varor är tillgänglig för alla berörda senast år 2020.
- Reglerna ska införas stegvis för olika varugrupper och i informationen ska särskilt barns hälsa beaktas.
- Information om hälso- och miljöfarliga ämnen som ingår i material och varor görs tillgängliga under varans hela livscykel genom harmoniserade system som omfattar prioriterade varugrupper.

4. Utveckling och tillämpning av EU:s kemikaliereregler

Reach och andra relevanta EU-regelverk ska senast år 2020 tillämpas eller revideras om så behövs så att:

- det i ökad utsträckning blir möjligt att bedöma och pröva grupper av ämnen med liknande inneboende egenskaper, kemisk struktur eller användningsområde
- substitutionsprincipen och dess tillämpning stärks i samband med begränsningar, tillståndsprövning och andra relevanta moment i regelverket.

5. Effektivare kemikalietillsyn inom EU

Beslut har senast 2018 fattats inom EU som förstärker och effektiviserar tillsynen i medlemsländerna samt utvecklar tillsynssamverkan inom unionen gällande regler för kemikalier inklusive farliga ämnen i varor och avfall.

6. Gifffria och resurseffektiva kretslopp

Användningen av återvunna material ska vara säker ur hälso- och miljösynpunkt genom att återcirkulation av farliga ämnen så långt som möjligt undviks, samtidigt som resurseffektiva kretslopp eftersträvas. Detta uppnås genom en samlad åtgärdsstrategi inom EU, vilken senast 2018 resulterat i bland annat följande insatser:

- EU:s regelverk för avfall, kemikalier och varor är i huvudsak kompletterade och samordnade så att de styr mot gifffria och resurseffektiva kretslopp.
- Principen om höga och likvärdiga krav på innehållet av farliga ämnen i nyproducerade och återvunna material är fastslagen genom beslut där så är lämpligt.

7. Minska barns exponering för farliga kemikalier

Senast år 2018 har beslut fattats avseende befintliga och vid behov nya regelverk och andra styrmedel, vilka medför en betydande minskning av hälsoriskerna för barn till följd av den samlade exponeringen för kemikalier. Riskminskningen ska bedömas i jämförelse med situationen år 2012.

8. Ökad miljöhänsyn i EU:s läkemedelslagstiftning och internationellt

Senast år 2020 har beslut fattats inom EU eller internationellt som innebär att befintliga och eventuella nya regelverk för human- och veterinärmedicinska läkemedel i ökad utsträckning väger in miljöaspekter.

Beskrivning av Kemikalieinspektionens verksamhet

Kemikalieinspektionens uppdrag

Kemikalieinspektionen är en myndighet under Miljö- och energidepartementet. Kemikalieinspektionen är, i den mån inte någon annan myndighet har uppgiften, förvaltningsmyndighet för ärenden om hälso- och miljörisker med

1. kemiska produkter,
2. biotekniska organismer, och
3. varor som på grund av sitt innehåll eller behandling har sådana egenskaper att de behöver regleras som kemiska produkter eller biotekniska organismer.

Kemikalieinspektionen ska enligt instruktionen⁶⁸ verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling samt samordna uppföljning, utvärdering och rapportering i fråga om miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.

Nedan redogör vi för Kemikalieinspektionens verksamhet a) nationellt och inom EU respektive b) internationellt:

a) Kemikalieinspektionens verksamhet nationellt och inom EU

Kemikalieinspektionen arbetar i Sverige och inom EU genom att:

- utveckla EU-lagstiftning
- utveckla nationella styrmedel
- pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser
- utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer
- ta fram kemikaliestatistik
- upplysa och kommunicera
- främja forskning, utveckling och innovation för Giftfri miljö

Utveckla EU-lagstiftning

Kemikalieinspektionen utvecklar lagstiftning genom att ta fram förslag på reglering av enskilda kemiska ämnen, delta direkt som experter i arbetsgrupper, och genom att bistå regeringen i arbetet inom EU.

Sverige har, med Giftfri miljö som ledstjärna, varit framgångsrikt i förhandlingarna som lett fram till lagstiftning på kemikalie- och miljöområdet inom EU⁶⁹. EU:s kemikalielagstiftning

⁶⁸ Förordning (2009:947) med instruktion för Kemikalieinspektionen.

⁶⁹ Reglerna inom kemikalieområdet är till stora delar harmoniserade inom EU genom direkt verkande EU-förordningar eller direktiv som genomförs i svensk lagstiftning. En stor del av Kemikalieinspektionens verksamhet bedrivs därför genom EU-samarbetet.

Reach⁷⁰ och klassificerings- och märkningsförordningen CLP⁷¹ är de viktigaste styrmedlen för att få fram kunskap om kemiska ämnens miljö- och hälsoegenskaper, se till så att risker identifieras, att information sprids och att begränsa användningen och därmed exponeringen för de farligaste ämnena. Reach har inte bara påverkat EU, utan har även en global räckvidd. Flera andra länder har infört liknande lagstiftningar. Även inom bekämpningsmedelsområdet beaktar de centrala EU-rättsakterna viktiga principer som försiktighetsprincipen, substitutionsprincipen, principen att förorenaren betalar och rätten till information.

Utveckla nationella styrmedel

Kemikalieinspektionen tar också på uppdrag av regeringen fram förslag till nationella regler och utfärdar föreskrifter inom kemikalieområdet (KIFS).

Som komplement till regler och lagstiftning genomför Kemikalieinspektionen inom ramen för handlingsplanen Giftfri vardag⁷² konkreta aktiviteter i samverkan med en rad andra myndigheter, näringsliv, forskningsorgan och andra organisationer för att öka skyddet för barn och unga när det gäller kemikalierisker. Exempel är utveckling av kriterier för kemikaliekraV i offentlig upphandling, utbildningsmaterial till förskola och skola, branschdialoger och kommunnätverket Giftfri vardag. Det nationella arbetet kan påverka genom att företag, kommuner och andra organisationer ställer krav på kemikalier i varor och produkter som går längre än lagstiftningen, och på så sätt bäddar för och driver på utvecklingen.

Pröva tillstånd om bekämpningsmedel och dispenser

Kemikalieinspektionen prövar ansökningar om tillstånd att få sälja och använda växtskyddsmedel och biocidprodukter (bekämpningsmedel). Tillstånden är kopplade till villkor för att minimera negativa effekter på människors hälsa eller på miljön. Vi prövar också ansökningar om dispens för att få använda bekämpningsmedel som inte är godkända och vissa kemiska produkter som är förbjudna.

Utöva tillsyn gentemot tillverkare och importörer

Kemikalieinspektionen inspekterar tillverkare och importörer av kemiska produkter, varor och bekämpningsmedel. Vi samarbetar om tillsynsfrågor inom EU och vi vägleder kommuner och länsstyrelser i deras kemikalietillsyn. Tillsynsverksamheten använder Kemikalieinspektionens produktregister som en viktig källa när det gäller urval av företag och information om produkter.

Ta fram kemikaliestatistik

I Kemikalieinspektionens register över kemiska produkter respektive bekämpningsmedel finns de kemiska produkter och biologiska medel registrerade som produceras, importerar och

⁷⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach)

⁷¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar.

⁷² Uppdrag om handlingsplan för att genomföra strategin om en giftfri vardag och nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö 2015-2017. 2015-01-08. M2015/375/Ke.

sprids på den svenska marknaden. Informationen används till att ta fram statistik om kemikalieanvändningen och i arbetet med att utveckla regler och i tillsynen. Uppgifterna från registren är en del av Sveriges officiella kemikaliestatistik.

Upplýsa och kommunicera

För att öka kunskapen om regler som gäller kemikalier upplyser, informerar och utbildar vi företag, myndigheter, organisationer och konsumenter.

En särskild satsning har gjorts för förbättra informationen om kemikalier till konsumenter, bland annat på Kemikalieinspektionens webb och tillsammans med Konsumentverket ("Hallå Konsument").

Främja forskning, utveckling och innovation för Giftfri miljö

Enligt myndighetens instruktion ska Kemikalieinspektionen bidra med kunskap för att främja forsknings- och utvecklingssamarbete som har särskild betydelse för att kunna nå miljö-kvalitetsmålet Giftfri miljö. Myndigheten har ett toxikologiskt råd som ska underlätta för myndigheter och forskare inom olika riskbedömningsområden att samordna sina kunskaper och att lära av varandra, att sprida kunskapen och identifiera behovet av ny kunskap. Kemikalieinspektionen har inget eget forsknings- eller undersökningsanslag. Vi deltar i olika forskningsråd och utvecklar samverkan med forskningsfinansiärer, forskningsinstitutioner och myndigheter för att främja forskning och utveckling med hög relevans för Giftfri miljö. Ett exempel är Naturvårdsverkets uppdrag att fördela medel för utlysningar om innovation och spetstekniker för hållbara städer.

b) Kemikalieinspektionens internationella verksamhet

Kemikalieinspektionen medverkar i enlighet med myndighetsinstruktionen i det miljöarbete som bedrivs inom ramen för svenskt utvecklingssamarbete, inom den svenska politiken för global utveckling (PGU) och inom det internationella samarbetet i övrigt. Kemikalieinspektionen är regeringens expert i det arbete som regeringen bedriver inom dessa områden.

Kemikalieinspektionen arbetar internationellt genom att:

- utveckla och genomföra internationella konventioner och överenskommelser
- bedriva utvecklingssamarbete på olika nivåer och genomföra internationella utbildningsprogram för kemikaliekontroll
- delta i samarbete inom nordnordn och OECD

Utveckla internationella konventioner och överenskommelser

Kemikalieinspektionen bistår regeringen i utveckling och genomförande av internationella konventioner och överenskommelser på kemikalieområdet⁷³. Från millennieskiftet har det internationella samarbetet kring kemikaliefrågorna utvecklats starkt och de internationella konventioner och överenskommelser som finns på plats levererar i stort goda resultat. Gemensamma globala lösningar kommer troligen att fortsätta att öka i betydelse, dels på

⁷³ Stockholms-, Rotterdam- och Minamatakonventionerna, den internationella överenskommelsen om klassificering- och märkning av kemikalier (GHS) samt den globala kemikaliestrategin (SAICM).

grund av den globala handeln med kemikalier och varor och dels genom att andra ekonomier ökar alltmer i betydelse jämfört med EU.

Högnivåmötet för FN:s globala kemikaliestrategi SAICM⁷⁴ antog i september 2015 en vägledning⁷⁵. I den anges prioriterade områden för att till 2020 nå det globala målet om säker kemikaliehantering som också är en integrerad del av Agenda 2030:s delmål 12.4. Vägledningen, som Sverige har verkat aktivt för, identifierar elva konkreta delar som behövs i ett land för att kunna uppnå fungerande kemikaliekontroll, däribland lagstiftning, institutioner för genomförande samt tillsyn. Högnivåmötet enades även om en process för att ta fram ett nytt globalt kemikaliemål efter år 2020.

Ett exempel på globalt samarbete inom SAICM är programmet om kemikalier i varor (Chemicals in Products, CiP)⁷⁶ som antogs 2015. Det syftar till att företag ska införa informationssystem för kemikalier och tillgängliggöra bättre information till aktörer om kemikalieinnehållet i varor, under varans hela livscykel. Kemikalieinspektionen är ordförande i styrgruppen, där även representanter för olika branscher ingår.

Bedriva utvecklingssamarbete

Kemikalieinspektionen bedriver ett omfattande utvecklingssamarbete som går ut på att bistå länder i att stärka deras kemikaliekontroll och förmåga att fasa ut och hantera farliga kemikalier. Grunden för Kemikalieinspektionens och Sidas samarbete ges av en ramöverenskommelse. Regionalt program genomförs i Sydostasien. Därutöver samarbetar Kemikalieinspektionen bilateralt med ett antal utpekade strategiska länder; Brasilien, Indonesien, Kina, Sydafrika, Vietnam och Uruguay, med finansiering från Miljö- och energidepartementet (via Naturvårdsverket).

I arbetet är utvecklingen av lagar och institutioner för kemikaliekontroll centralt och bidrar till välfärd och fattigdomsbekämpning. Genom arbetet med att främja demokratiska institutioner och god informationsspridning om risker med kemikalier verkar också arbetet i riktning mot mer demokratiska samhällen. Kemikalieinspektionen har bland annat i samarbete med UNEP och FAO bidragit till flera vägledningsdokument, exempelvis om hur länder kan täcka sina kostnader för kemikaliekontroll⁷⁷. Kemikalieinspektionen har i utvecklingssamarbetet under 2016 påbörjat ett projekt kopplat till jämställdhetsfrågor och genomförandet av de kemikalie-relaterade konventionerna: ”Integrering av genderfrågor i genomförandet av Basel-, Rotterdam- och Stockholmskonventionerna”.

Kemikalieinspektionen genomför också sedan 2007 regelbundet så kallade International Training Program, ITP, om kemikaliekontroll. Cirka 300 deltagare från 43 länder har nu fullföljt dessa omfattande utbildningar, varav ungefär 60 procent är kvinnor.

Kemikalieinspektionen bedriver också samarbeten med blivande EU-länder och grannländer till EU, exempelvis Serbien, Kroatien, Albanien och Tunisien.

⁷⁴ Strategic Approach to International Chemicals Management

⁷⁵ Overall orientation and guidance for achieving the 2020 goal of sound management of chemicals: http://www.saicm.org/index.php?option=com_content&view=article&id=568&Itemid=778

⁷⁶ <http://www.unep.org/chemicalsandwaste/UNEPsWork/ChemicalsInProductsproject/tabid/56141/Default.aspx>

⁷⁷ UNEP (2013). UNEP Guidance on the development of legal and institutional infrastructures and measures for recovering costs of national administration.

http://www.unep.org/chemicalsandwaste/Portals/9/Mainstreaming/LIRA-Country%20Workshop/LIRA%20Guidance/LIRA_Guidance.pdf

Delta i samarbete inom Norden och OECD

Inom Norden och OECD pågår konkreta samarbeten på kemikalieområdet. De handlar om att ta fram ny kunskap och utveckla nya metoder som bidrar till utvecklingen av kemikaliekontroll nationellt, regionalt och globalt.

Kemikalieinspektionen är tillsammans med systemmyndigheterna i de andra nordiska länderna aktiva i Nordiska kemikaliegruppen (NKG). NKG strävar efter nordisk samordning på områden som medför nytta såväl för de nordiska ländernas nationella kemikaliearbete som för ett aktivt kemikaliearbete inom EU samt i internationella konventioner och organisationer. Prioriteringar görs i femåriga nordiska miljöhandlingsprogram⁷⁸ som beslutas av Nordiska ministerrådet för miljö. Det finns även en svensk strategi för det nordiska miljöarbetet⁷⁹.

Det kemikalierelaterade arbetet i OECD bedrivs inom ramen för EHS Programmet (Environmental, Health and Safety Programme). Kemikalieinspektionen representerar Sverige i Kemikaliekommittén som beslutar om programmets innehåll, prioriteringar och finansiering tillsammans med Miljöpolitiska Kommittén (EPOC) vars kemikalierelaterade delar är samlade under ”Working Party on Chemicals, Pesticides and Biotechnology” (WPCPB).

⁷⁸ Miljöhandlingsprogrammet 2013–2018: <http://www.norden.org/sv/nordiska-ministerraadet/ministerraad/nordiska-ministerraadet-foer-miljoe-mr-m/strategi/miljoehandlingsprogrammet-201320132018>

⁷⁹ Strategi för det nordiska arbetet inom miljösektorn. Miljö- och energidepartementet, 2015-01-22.

KEMI

Kemikalieinspektionen

Box 2, 172 13 Sundbyberg
08-519 41 100

Besöks- och leveransadress
Esplanaden 3A, Sundbyberg

kemi@kemi.se
www.kemikalieinspektionen.se